

OBSAH ČÍSLA

- 3** EDITORIAL
- 4** SLOVO ŘEDITELE
- 4** DOBROVOLNÍCI POMÁHAJÍ
- 5** VÝZVA ČESKÉ KONFERENCE REKTORŮ
- 5** SLOVO DĚKANA

AKTUÁLNĚ

- 6** ÚSTAV PREVENTIVNÍHO LÉKAŘSTVÍ
- 10** SOUHRN VÝROČNÍ ZPRÁVY
- 13** CENY PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY
- 14** NOVÍ VEDOUCÍ PRACOVNÍCI
- 14** MEDIKEMP 2021
- 15** INTERNISTICKÝ KEMP PRO STUDENTY
- 15** AQUAPURA RO DĚTSKOU KLINIKU
- 15** ÚPRAVY PŘED TRANSFUZNÍM ODD.
- 16** PRVNÍ ROK FUNGOVÁNÍ KLUBU ALUMNI

VĚDA A VÝZKUM

- 17** XXVII. KRÁLOVÉHRADSKÉ OŠETŘOVATELSKÉ DNY
- 17** MEZIOBOROVÝ SEMINÁŘ – COVID-19

INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI

- 18** ŽIVOTNÍ VÝROČÍ – PROFESOR PALIČKA
- 19** PÉČE O ZAMĚSTNANCE FN HK
- 20** 75 LET LÉKAŘSKÉ KNIHOVNY V HK
- 21** MAMINKY VE ZDRAVOTNICTVÍ
- 23** FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ
- 25** VOJÁKŮM KRÁČELA V PATÁCH CHOLERA
- 29** VÝCHODOČESKÝ VÝTVARNÝ SALON
- 29** O SVĚTLE NA KONCI TUNELU
- 30** HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH
- 33** IN MEMORIAM PROF. STRÁNSKÝ
- 34** ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA PŘI FN HK

Vážení a milí čtenáři,

když jsem se před přípravou Editorialu do tohoto čísla díval, o čem jsem psal před rokem resp. před 2 lety, tak musím konstatovat, že se aktuální situace v našem zdravotnictví i společnosti bohužel od těch předchozích let moc neliší. Před 2 lety jsem se věnoval tématu krize ve zdravotnictví z pohledu nedostatku pracovníků, kteří chybí zejména z důvodu nedostatečných odměn při stále se zvyšujících nárocích na pracovní výkon. A jak jsme na tom tedy dnes? Již téměř dva roky nás všechny zaměstnává zejména problematika spojená s pandemií Covidu-19, přitom vychytralé posouvání termínu odměn nás dokonce minulý podzim připravilo o vyplacení slíbené zasloužené odměny. A jak jsme na tom aktuálně s Covidem? Už nejsme nejlepší, ale ani nejhorší na světě, ale stran proočkovanosti populace stav stále nedosahuje dostatečné úrovně. Zde asi máme štěstí, že díky experimentům na podzim minulého roku a počátkem toho letošního došlo k výraznému promoření populace, které částečně očkování zastoupilo. Do budoucna lze podle mne očekávat, že se očkování proti Covidu-19 stane v určitých povoláních povinným, stejně jako je tomu u hepatitidy B. Proto ze svého pohledu nechápu současný stav, kdy stále 15–20 % pracovníků ve zdravotnictví není očkováno a ohrožuje tak nejen sebe, ale hlavně nemocné, o které se má přitom co nejlépe starat. Požadavek na povinnost placení testů „odmítači“ očkování byl rychle smeten ze stolu díky blížícím se volbám. Co bude po nich? To zatím nikdo neví. Nyní je situace přechodně řešena využíváním přebytku nakoupených protilátek, které jsou v konečném efektu mnohonásobně dražší než očkování. Ty nám ale při stoupajících počtech nemocných brzy dojdou, kdy se zdá, že jsme stejně jako minulý podzim, na počátku další vlny epidemie. Ještěže tedy, jak díky promoření, tak díky očkování, není již průběh onemocnění tak agresivní. Dokonce je snad konečně na cestě nový lék (molnupiravir), který by měl významně snižovat riziko úmrtí nemocných. Ale než se ho dočkáme, to bude ještě nějakou dobu trvat. Očkování ale jistě zůstane i do budoucna klíčovým opatřením v rámci prevence, a proto bych i já chtěl touto cestou vyzvat všechny neočkované k tomu, aby sebe i své pacienty již dále neohrožovali.

A nyní tedy krátce k obsahu aktuálního čísla. Z pracovišť FN a LF představujeme tentokrát nově vzniklý Ústav preventivního lékařství, v rámci zpracovaných témat se ve Scanu poprvé objevuje Souhrn výroční zprávy LF HK. Dále bych chtěl upozornit čtenáře na články o předání cen úspěšným studentům medicíny a o prvním výročí klubu Alumni, tj. absolventů LF v Hradci Králové. Na další příspěvky tentokrát z důvodu nedostatku místa upozorňovat nebudu, ale věřím, že každý z Vás si nějaké to pro sebe zajímavé téma v aktuálním čísle najde.

Nezbývá mi než věřit, že se Vám bude i třetí letošní číslo Scanu líbit, a my v redakci uvítáme jakékoli připomínky, náměty ke zpracování nebo i přímo Vaše příspěvky do čísel dalších.

prof. Vladimír Maisnar

scan

Časopis Fakultní nemocnice a Lékařské
fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové

Ročník XXXI (2021), č. 3
MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho
vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.
Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D.,
MBA, editorka: Mgr. Iveta Juranová.

Adresa redakce:
maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz.

Redakční rada: PhDr. J. Bavor, prof. MUDr. RNDr.
M. Červinka, CSc., prof. MUDr. J. Mandák,
Ph.D., prof. MUDr. V. Maisnar, Ph.D., MBA, prof.
MUDr. V. Palička, CSc., dr.h.c., Ing. P. Sedlářová,
Bc. J. Sochor, prof. MUDr. I. Šteiner, CSc., prof.
MUDr. P. Žáček, Ph.D.

Vydává FN HK a LF UK HK jako čtvrtletník v Na-
kladatelství ATD Miroslav Všečetka, Dvůr Králové
nad Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)
Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s. r. o.

(Elektronickou verzi časopisu - eScan - naleznete
na webových stránkách Lékařské fakulty v Hradci

Králové na adrese <https://www.lfhk.cuni.cz/e-SCAN/>;
archiv časopisu je zveřejněn na webových strán-
kách Fakultní nemocnice na adrese <http://fnhk.cz>
v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz>
v kapitole Informační služby – Časopisy a www.facebook.com/Scan.casopis.FNHK.LFHK

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elek-
tronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word.
Doprovodný obrazový materiál nevkládějte do tex-
tu, ale pošlete samostatně.

Kontaktní adresy:
maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí přátelé,

více než rok se těším, že budu moci psát o něčem jiném než o epidemii COVID-19, o počtech nemocných, o vyšetřovacích algoritmech, o očkování a o všem ostatním, co celá tato nešťastná situace přinesla. Tak teď už jen zamyšlení a žádná čísla. Nemohu než znovu a znovu opakovat, že jste byli všichni úžasní, že jste podali obrovský výkon, že jste zachránili mnoho životů, pomohli mnoha lidem a především ukázali, že „to jde“, že si můžeme vzájemně vypomoci a podřídit odborné i osobní zájmy akutním potřebám. Už jsem to říkal mnohokrát, ale „musím“ ještě jednou – je to pro mne hodně dominantní pocit.

Tak a k normálnímu životu. I ten bude spojen s riziky – SARS-CoV-2 s námi nepochybně zůstane, přijdou chřipky, teď prožíváme období velmi silných nemocí z nachlazení nebo viróz – ale to je normální život, normální zdravotnictví a normální práce. Vraťme se k ní. Dožijme, prosím, to o čem jsem již opakovaně mluvil, a o co chci s vámi všemi usilovat. Již před dvěma lety jsem jasně vyslovil představu, že musíme naši Fakultní nemocnici nejen udržovat ve skvělé kondici, ale musíme ji naprosto jasně, zřetelně a výrazně rozvíjet. Mnoho let jsme nemocnice ekonomicky zdravá – a oprávněně se tím chlubíme. To nechceme a nemůžeme překazít. Nemůžeme to ale dosahovat tím, že bychom brzdili rozvoj. Aby bylo jasno – neděláme to! Ale přece jen jsou oblasti, kde bychom měli postoupit dále a „přitlačit“. Medicína je nesmírně živá a stále se rozvíjí. To je – našťastí – nezastavitelné. Musíme z toho rozvoje velmi uvážlivě vybrat to, co je pro naše pacienty opravdu přínosné. Musíme zvážit co je jasný trend do budoucna a co je jen výstřelek a snaha prodat drahý výrobek nebo drahý lék. Tento stát by měl jasně říci, co bude centralisovat do jedné-dvou vybraných nemocnic (extrémně vzácné choroby) a jakou na druhé straně budou hrát roli okresní, a ještě menší nemocnice (jasný posun k základní a následné péči při zajištění nezbytné výborné péče na nezbytné úrovni – a s personálem, jaký je dosažitelný). Zatím se to diferencuje tak trochu spontánně – stejně všechny komplikované případy z kraje končí u nás a nám dramaticky stoupá nárok na lůžka intensivní péče a na úroveň péče ošetrovatelské. Výrazně nám chybí to, co bylo zrušené – tedy intermediální péče. Přesouváme tím zmíněným tlakem pacienty z JIPek na standardní lůžka v době, kdy ještě potřebují vyšší stupeň péče než standardní. Díky skvělé práci našich lékařů a sester to zvládáme. Není to ale systematické a budeme muset v tomto smyslu přebudovat naše pracoviště. Bude to také potřebovat více personálu. To je podle mého názoru i důležitější, než stálý (a někdy v požadované výši nereálný) tlak na zvyšování základních mezd. Jistě zvýšení platu každého potěší – ale opravdu potřebujeme daleko zřetelněji více kvalifikovaných lidí než stále zvyšování mzdových tarifů. Týká se to především sesterského personálu. A to především v péči u lůžka, bezprostřední péči o pacienta. Ve všech stupních péče – od základní, ošetrovatelské až po tu nejvyšší, nejkvalifikovanější – ale vždy u pacienta. Nenechajme se zavalit administrativou! Musíme více operovat – a musíme tedy mít více personálu na sálech, musíme tedy mít více lůžek (a k nim personálu) na pooperačních lůžkách a JIP, musíme

být schopni dělat více výkonů na interních lůžkách, k tomu potřebujeme více diagnostických metod a jejich rychlou dostupnost. Jde to zdánlivě do nekonečna. Takže to musím říci i obráceně – mnohdy děláme zbytečné věci. Česká (a nejen česká) medicína je v některých oblastech předidiagnostikovaná – mnohá vyšetření nejsou nezbytná. A tato zbytečná vyšetření pak vedou někdy ke zbytečným výkonům, zbytečným zákrokům a zbytečné terapii. Světová literatura to zcela otevřeně popisuje a neměli bychom se tvářit, že to u nás neexistuje.

Takže, mám-li to alespoň nějak pokusně shrnout: ano, potřebujeme více personálu (dobře zaplaceného), ale nedělejme zbytečné věci – v angličtině to označují hnutím „choosing wisely“. Rozšiřme péči o pacienty všude kde je to potřebné a kde je to ekonomicky zvládnutelné. A dělejme to s rozvahou a s rozumem.

Tak ať se tím řídíme a ať se nám to daří.

Vladimír Palička

Dobrovolníci pomáhají

Dobrovolnický program ve FN HK rozšířil své působení na další kliniky. Pacienti se s pomocí dobrovolníků mohou nově setkávat také na Klinice nemocí kožních a pohlavních FN HK, Rehabilitační klinice FN HK a Ortopedické klinice FN HK.

„Jsme rádi, že se podařilo dobrovolnický program, který v posledních letech působil například na Dětské klinice FN HK či Klinice onkologie a radioterapie FN HK, rozšířit i na další pracoviště nemocnice. Samozřejmě uvítáme další dobrovolníky, kteří by byli ochotni pomoci,“ uvedla náměstkyně pro ošetrovatelskou péči FN HK Mgr. Dana Vaňková.

Ve FN HK působí nyní zhruba desítkou dobrovolníků, kteří jsou pacientům společníky u lůžka či při procházkách v areálu FN HK. Dobrovolníci s pacienty nejčastěji tráví společný čas četbou či povídáním. Chystají se také jednorázové akce, do kterých se dobrovolníci zapojují. „Mezi dobrovolníky máme studenty škol, pro které je to zajímavá možnost nahlédnout do fungování nemocnice. Další významnou skupinou jsou aktivní senioři, kteří chtějí využít svůj volný čas pro pomoc lidem,“ uvedla koordinátorka dobrovolníků FN HK Mgr. Blanka Vápeníková. Podmínkou pro dobrovolníky je věk přes 18 let, čistý trestní rejstřík a ideálně možnost pravidelné spolupráce.

Fakultní nemocnice Hradec Králové letos na jaře uspěla s žádostí o dotaci v rámci projektu Efektivizace systému nemocniční péče v České republice prostřednictvím dobrovolnické činnosti. Cílem podpory je další rozvoj dobrovolnictví v nemocnicích. Dobrovolnický program v nemocnici funguje od roku 2005, do současnosti v nemocnici působilo v rámci tohoto programu přes dvě stovky dobrovolníků. Od roku 2013 nemocnice na program úzce spolupracuje s Diecézní katolickou charitou Hradec Králové.

V případě zájmu o zapojení do dobrovolnické pomoci ve FN HK je možné kontaktovat Mgr. Blanku Vápeníkovou na telefonech 495 832 907 nebo 722 983 019 či e-mailu: blanka.vapenikova@fnhk.cz.

-js-

ČESKÁ KONFERENCE REKTORŮ
CZECH RECTORS CONFERENCE

Výzva České konference rektorů studentům vysokých škol ČR, aby se nechali očkovat

Česká konference rektorů (ČKR) vyzývá všechny studentky a studenty vysokých škol ČR, aby byli odpovědní a nechali se očkovat proti koronaviru. Podle ČKR představuje očkování nejúčinnější cestu, jak chránit zdraví a životy všech občanů a zároveň umožnit plnohodnotné vzdělávání v nadcházejícím semestru.

Chceme-li obnovit výuku v tradiční podobě a umožnit našim studentkám a studentům, aby se naplno zapojili do studia, je nutné povzbudit je zároveň k tomu, aby se nechali očkovat. V tuto chvíli snad existují důvody k optimismu, pokud jde o vývoj epidemie, ale je třeba stále počítat s tím, že epidemická situace se může dramaticky změnit. Ostatně přesně tak tomu bylo v minulém roce. Proto považujeme za důležité, aby se včas naočkoval co největší počet vysokoškolských studentů. Tím by sami studenti přispěli k posílení kolektivní imunity a k tomu, aby se neopakoval scénář z minulého podzimu, který si nikdo z nás nepřeje.

Vysoké školy ČR trpělivě čekaly, než budou přednostně očkovány nejohroženější skupiny obyvatel (senioři, pracovníci ve zdravotnictví, hasiči, policisté, učitelé středních a základních škol), aby následně mohlo dojít k očkování jejich akademických pracovníků a dalších zaměstnanců.

ČKR vyzývá všechny vysokoškolské studenty, včetně nově přijatých studentů nastupujících do prvních ročníků, kteří dosud nejsou očkováni, aby se nechali očkovat bez zbytečného otálení včas před zahájením akademického roku 2021/2022.

V Brně dne 6. srpna 2021

Za Českou konferenci rektorů

Prof. MUDr. Martin Bareš, Ph.D.
předseda

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, zahájení nového akademického roku, a s tím spojený začátek výuky, se rychle blíží. V říjnu se na naší fakultě znovu rozběhnou přednášky, semináře a praktická výuka – v laboratořích, v ambulancích, na operačních sálech, u lůžka nemocného. Naplno se rozjede základní i klinický výzkum a spolupráce mezi jednotlivými ústavu a klinikami. A věřím, že i dosud omezené společenské a sportovní aktivity.

Uplynulé měsíce ale nebyly jen ve znamení dovolených, prázdnin a příjemného letního odpočinku. Přesto, že jsme byli velmi limitováni hygienickými omezeními při přetrvávající epidemii, pokračovala na všech fakultních pracovištích každodenní činnost k zabezpečení běžných i mimořádných aktivit. Bylo třeba zajistit prázdninové praxe studentů v nemocnicích, zkoušky odložených a opravných termínů, zápisy do dalších studijních ročníků, magisterské, bakalářské i doktorské promoce, studentské výměnné pobyty a stáže. A nejen to. Jsem velmi rád, že se během léta podařila i tolik potřebná rekonstrukce vybraných učebních prostor a modernizace výpočetní techniky.

Vedením fakulty a jednotlivými specializovanými pracovišti byl během letních měsíců dopracován strategický záměr rozvoje fakulty pro příštích 5 let, s konkretizací aktivit pro letošní rok.

Mezi nejdůležitější úkoly ale bezesporu patřilo, a nadále patří, vyhodnocení výuky v obou předchozích semestrech, které byly limitovány hygienickými předpisy a restrikcemi při trvající epidemii. Standardní výuka byla nuceně doplňována pro nás novou výukou distanční. Je proto nutná důkladná analýza kvality výukových postupů a metod se zaměřením na chyby, kterých jsme se při přechodu na nové postupy možná dopustili, stejně jako na pozitivní zkušenosti, které jsme tímto získali.

Náročným logistickým problémem se během prázdnin ukázalo zabezpečení povinných studentských praxí. Omezené cestování znemožnilo většině našich zahraničních studentů absolvovat předem domluvené praxe v nemocnicích v místě jejich bydliště či v jiných zemích. Dodatečné zajištění praxe ve Fakultní nemocnici tak přineslo zvýšené nároky pro všechny zúčastněné.

Aktivit naší fakulty, resp. jejich zaměstnanců a studentů, ve zmíněném období bylo více, zmínil jsem jen některé z nich. Ale mohlo by jich být ještě mnohem více. Bohužel i teď, po roce a půl roku od prvních případů v naší zemi, coronavirová epidemie stále ovlivňuje život v celé společnosti. Přes všechna hygienická opatření a závazné pokyny.

Jednou z nejúčinnějších možností, které mohou pozitivně ovlivnit současnou nepříznivou situaci, a tak pomoci nám všem, je vakcinace proti koronaviru. Pevně věřím, že očkování může postupně zvýšit imunitu celé společnosti a je správnou cestou k normálnímu životu, který si všichni tak moc přejeme.

Apeluji proto na všechny spolupracovníky i studenty, kteří s vakcinací ještě váhají, aby se nechali očkovat. A pokud možno co nejdříve, abychom mohli zajistit plnohodnotné a bezpečné vzdělávání během nového akademického roku 2021–2022.

Jiří Mandáček

Ústav preventivního lékařství

Vznik Ústavu preventivního lékařství

Ústav preventivního lékařství vznikl k 1. lednu 2021 spojením Ústavu hygieny a preventivního lékařství a Ústavu sociálního lékařství. Prof. MUDr. Lenka Borská, Ph.D. je první přednostkou nově vzniklého ústavu UK na Lékařské fakultě v Hradci Králové. Obě zanikající pracoviště jsou svázána s historií naší fakulty od jejího počátku. Katedra hygieny byla ustavena bezprostředně po zřízení Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v roce 1945. Prvním přednostou byl její zakladatel, univerzitní profesor Dvořák, který od samého začátku usiloval o vytvoření nového profilu hygieny jako progresivního preventivního lékařského oboru. V souladu s tehdejšími pojetím hygieny se výzkum soustředil zejména na studium dopadu faktorů životního prostředí na zdravotní stav populace. Následovníkem profesora Dvořáka byl profesor Tušl, který pokládal výchovu k prevenci za jádro hygieny a prosazoval její fyziologické a biochemické (toxikologické) zaměření. Následovníci profesora Tušla (docent Vyskočil, docentka Šmejkalová a profesor Fiala) pokračovali v této linii, která odpovídá i nové koncepci hygieny realizované po roce 1990.

Foto 1. Začátek osmdesátých let. Pracovní tým Ústavu hygieny (profesor Tušl je druhý zprava a docent Vyskočil čtvrtý zprava)

Obor sociálního lékařství nebyl v počátcích fakulty pěstován jako samostatný. Prvními externími učiteli problematiky sociálního lékařství byli od roku 1960 doktor Omelčuk a docent Vyšohlíd. Katedra sociálního lékařství byla zřízena až v letech 1964–67 a byla vedena tehdejšími řediteli fakultní nemocnice v Hradci Králové doktorem Gabrielem. Potom následovalo období, kdy katedru vedli vedle své hlavní funkce ředitelé KÚNZ doktor Kebort a doktorka Lakosilová; posléze pak profesorka Nováková. Po listopadu 1989 nastoupil do vedení katedry krátce docent Strnad a po něm profesor Mareš a docent Býma. V průběhu tohoto období vzniklo pracoviště, které se zabývalo bio-psycho-sociálními aspekty zdraví a nemoci a mělo celkem pět oddělení: sociální lékařství, všeobecné praktické lékařství, společenské vědy a ošetřovatelství. Světočným oddělením byla pedagogicko-psychologická poradna pro české i zahraniční studenty, ve složitějších případech i pro pracovníky fakulty.

Nutnost spojení obou výše uvedených ústavů do jednoho přirozeně vyplynula z dlouhodobých celosvětových trendů v oblastech primární a sekundární prevence infekčních a neinfekčních onemocnění. V posledních desetiletích WHO stále více zdůrazňuje zdravotní, ekonomické i sociální benefity preventivního lékařství, které je zaměřeno jak na ochranu a podporu zdraví populace (hygiena a epidemiologie), tak i na právní, sociální, ekonomické a politické aspekty organizace a řízení zdravotnických a sociálních zařízení s vazbou na systémy zdravotního pojištění (veřejné zdravotnictví a všeobecné praktické lékařství). Aktuální zkušenosti s pandemií infekčního onemocnění Covid-19 ukázaly zásadní význam spolupráce oborů hygieny, epidemiologie, veřejného zdravotnictví a praktického lékařství při ochraně zdraví populace a podtrhly nutnost koordinace jejich edukační i výzkumné náplně v pregraduálních i postgraduálních výukových programech lékařů.

Charakteristika zaměření ústavu

Ve velmi hrubém přiblížení lze zaměření Ústavu preventivního lékařství rozdělit do oborů hygieny, epidemiologie, veřejného zdravotnictví, všeobecného praktického lékařství, psychologie a lékařské etiky.

Katedra hygieny fungovala na LF HK od založení fakulty v roce 1945.

Obor hygiena je nedílnou součástí pregraduální výuky na lékařských fakultách. Zabývá se především specifickou a nespecifickou primární prevencí, včetně hodnocení zdravotních rizik. Specifická primární prevence se zaměřuje na konkrétní rizika či onemocnění vlivem působení biologických, chemických a fyzikálních faktorů v životním a pracovním prostředí (ochrana zdraví). Nespecifická primární prevence zahrnuje celkové posilování a rozvíjení zdraví (podpora zdraví). Předmětem hygieny je ochrana a podpora zdraví jako souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních podmínek a k prevenci výskytu a šíření infekčních a neinfekčních onemocnění. Cílem je zlepšování životních podmínek jako předpokladu zlepšení zdravotního stavu populace a tím i kvality života.

Obor epidemiologie je jedním z hlavních pilířů klinického lékařského výzkumu a společně s oborem hygiena tvoří základ praxe v oblasti veřejného zdraví, hodnocení zdravotních rizik, zkoumání příčin onemocnění a hodnocení intervencí prevence a kontroly onemocnění. Společným rysem epidemiologických aplikací je jejich teoretický a metodologický základ, včetně nástrojů pro definování problémů, navrhování studií a interpretaci výsledků studií.

Obor Veřejné zdravotnictví je komplexním oborem, který integruje poznatky z různých disciplín. Patří mezi ně

řízení a ekonomika, právní vědy, etika, sociální psychologie a sociologie, demografie, statistika a informatika. Každá z těchto disciplín je aplikována pro potřeby zdravotnictví s cílem poznat determinanty zdraví a zlepšit zdravotní stav obyvatelstva. Na rozdíl od klinických lékařských oborů, které se zabývají primárně zdravím jednotlivce, řeší problémy, které se týkají zdraví celé společnosti, zdraví populačních skupin a zdraví komunit.

Obor všeobecné praktické lékařství. Posláním oboru je zajišťovat všem občanům našeho státu lékařskou péči, odpovídající současným poznatkům vědy. Soustavná zdravotní péče je poskytována registrovaným pacientům a neodkladná péče všem obyvatelům bez ohledu na trvalé bydliště, věk, pohlaví, rasu či náboženské vyznání. Péče je poskytována ve standardních podmínkách v ordinaci, v domácím prostředí pacienta nebo v místě náhlé poruchy zdraví či úrazu. Určuje, která onemocnění si může pacient léčit sám, která vyžadují konziliární vyšetření nebo předání ke sledování specialistou a která je nutno hospitalizovat. Následně zabezpečuje péči o pacienta po hospitalizaci.

Obory psychologie a etika. Psychologie aplikovaná v lékařství je oborem zabývajícím se především psychologickými aspekty interakce mezi lékařem a pacientem, ale všímá si i vztahů pacienta k rodinným příslušníkům a přátelům, včetně poskytování sociální opory. Jejím úkolem je působit proti dehumanizaci medicíny tak, aby se pozornost nesoustřeďovala jenom na farmakologické, technické a technologické aspekty poskytované péče, ale aby lékař věnoval pozornost nemocnému člověku-pacientovi; jeho vnímání, prožívání, hod-

Foto 2. Vedení Ústavu preventivního lékařství (prof. MUDr. Lenka Borská Ph.D., přednostka; prof. Ing. Zdeněk Fiala, CSc., zástupce přednostky; doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc., tajemník)

nocení nemoci, jeho způsobu zvládnání nemocí. Obor pomáhá také lékaři vyrovnávat se se zátěží, kterou tato profese přináší. Lékařská etika je obor se staletou tradicí. Vývoj soudobého lékařství, charakterizované výrazným vstupem techniky do léčby pacientů, možnostmi experimentální medicíny a snahami manažerů preferovat ekonomické aspekty péče otevírají před lékaři nová etická dilemata. Principy etického rozhodování lékařů spočívají na etice profesionální zodpovědnosti, která nemocnému zajišťuje vysoce kvalitní odbornou

Foto 3. Pracovní tým Ústavu preventivního lékařství

péči, zabraňuje možnému poškození pacienta (*primum non nocere*) a respektuje pacientovu autonomii při rozhodování.

Magisterské a bakalářské studijní programy

Pracovníci ústavu zajišťují pregraduální výuku v magisterských studijních oborech Všeobecné lékařství (devět povinných a pět volitelných předmětů) a Zubní lékařství (tři povinné a dva volitelné předměty). V anglickém jazyce zajišťují výuku v magisterských studijních oborech General Medicine (osm povinných a tři volitelné předměty) a Dentistry (tři povinné a jeden volitelný předmět). V bakalářském studijním oboru Ošetrovatelství zajišťujeme výuku šesti povinných a čtyř volitelných předmětů.

Doktorské studijní programy, habilitační a jmenovací řízení a atestace

Ústav Preventivního lékařství je školícím pracovištěm čtyřletého doktorského studijního programu „Hygiena, preventivní lékařství“ v české i anglické variantě. Pracoviště má rovněž akreditaci pro habilitační a jmenovací řízení v oboru „Hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie“. V současné době studuje v doktorském studijním programu 8 českých studentů a témata jejich disertačních prací jsou obsahově propojena s našimi hlavními směry výzkumu. Ústav rovněž zajišťuje specializační vzdělávání lékařů (atestace) ve specializačním oboru Hygiena a epidemiologie.

Ústav preventivního lékařství je rovněž školícím pracovištěm čtyřletého doktorského studijního programu **Veřejné zdravotnictví**. Tento program má v České republice akreditovaný pouze Lékařská fakulta v Hradci Králové. V současné době v tomto programu studuje 5 českých studentů. Absolventi mají široké uplatnění jak v oblastech vedoucích pozic orgánů veřejného zdraví (kde řada z nich není aktuálně naplněna), tak i v celé šíři managementu zdravotnictví.

Výzkumná činnost ústavu

Výzkum s preventivně-toxikologickou tematikou je orientován na studium odpovědi organismu na expozice vybraným chemickým a fyzikálním faktorům a na studium patofyziologických mechanismů vzniku a rozvoje vybraných civilizačních onemocnění. Nově je zaměřen rovněž na hodnocení bioukazatelů procesu stárnutí („Aging“) a na hodnocení nebezpečnosti nanočástic a nanomateriálů používaných v medicíně. Výzkumy přináší nové poznatky,

Foto 4. Laboratoře pro testování genotoxických účinků

využitelné při hodnocení úrovně zdravotní nebezpečnosti (rizika) sledovaných faktorů a nové poznatky o patofyziologických mechanismech vybraných onemocnění a procesu stárnutí. Výstupem jsou publikace v časopisech s vyšším IF a návrhy úprav stávajících preventivních doporučení.

Výzkum s epidemiologickou tematikou je orientován do oblastí klinické epidemiologie, epidemiologie infekčních nemocí, farmako-epidemiologie, lékařské statistiky, epidemiologie vakcínami přenosných infekčních onemocnění a do oblastí strategie plánování klinických studií nových vakcín a jejich hodnocení (včetně vakcín proti Covid-19). Nedílnou součástí výzkumu je využití epidemiologické analýzy a matematického modelování při navrhování a interpretaci klinických hodnocení z pohledu populace, v návaznosti na implementaci, monitorování a hodnocení účinnosti intervence. Zcela novým prvkem je mapování a analýza komplexních interakcí mezi genetickými, environmentálními, životními, sociálními a behaviorálními faktory. Výstupem jsou publikace v časopisech s vyšším IF a návrhy nových postupů v oblastech klinické epidemiologie, epidemiologie infekčních nemocí a lékařské statistiky.

Výsledky výzkumu s tematikou veřejného zdravotnictví

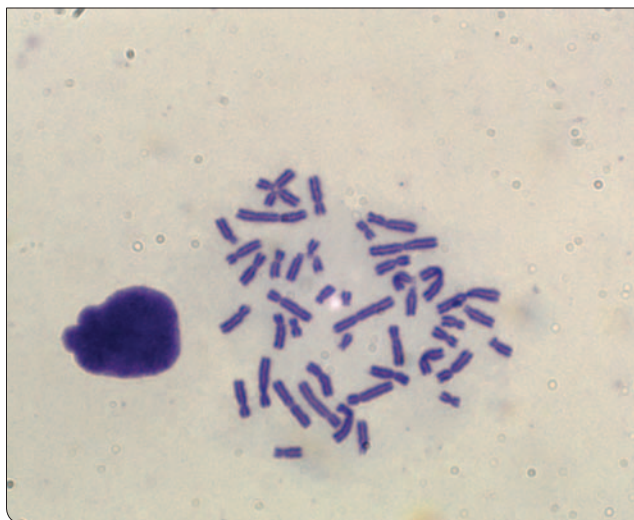

Foto 5. Poškození chromozomů periferních lymfocytů po terapeutické expozici polycyklickým aromatickým uhlovodíkům a UV záření (mezichromozomová výměna)

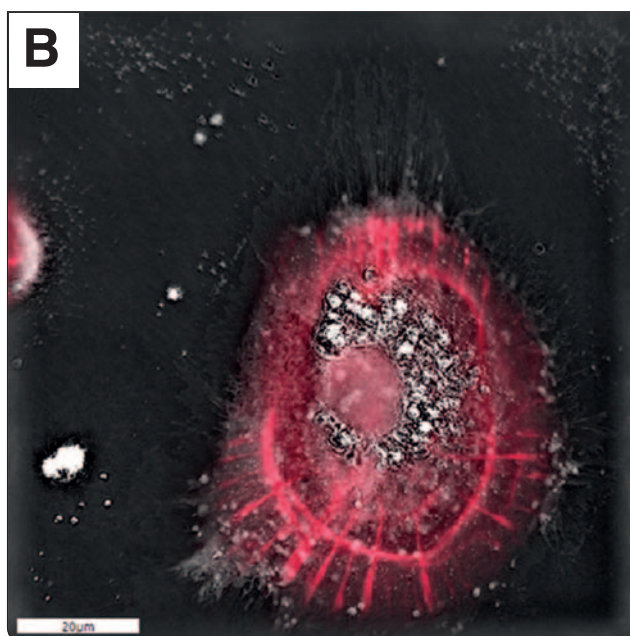
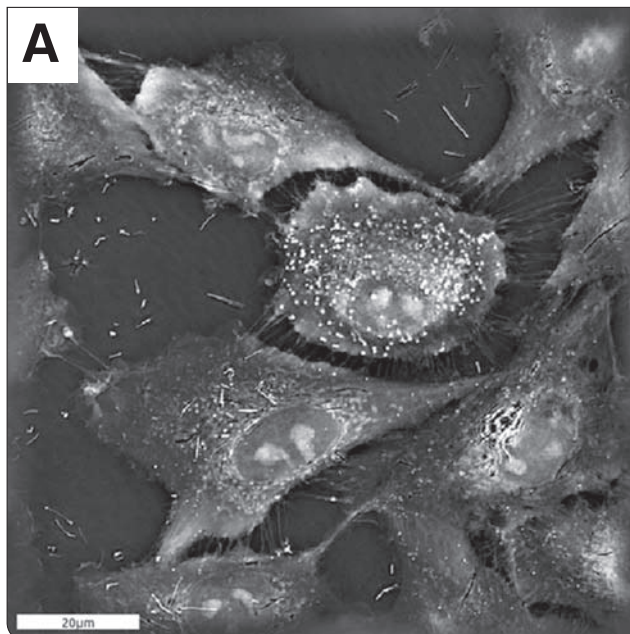

Foto 6. Intracelulární lokalizace nanočástic (A) Buňky A549 po expozici uhlíkovým nanotrubicím (nanotrubičky rozptýlené po cytoplasmě); (B) Primární makrofágy po expozici nano-plátkům grafenu (grafen agregovaný v endozomech okolo jádra, červeně zbarvená vlákna aktinu)

a praktického lékařství pomáhají vytvářet nové postupy při optimalizaci sítě poskytovatelů všeobecného praktického lékařství v České republice a při legislativní modifikaci jejich kompetencí. Hlavními tématy jsou (1) zkoumání dostupnosti primární péče z hlediska regionálního, personálního a obsahového, (2) studium poskytované zdravotní péče a studium zdravotního stavu vybraných sub-populací z pohledu veřejného zdravotnictví, (3) hodnocení kvality poskytované péče u všeobecných praktických lékařů, (4) nové směry v poskytování primární péče (venkovské praktické lékařství) a (5) analýza post-covidových obtíží pacientů v Centru post-covidové péče Fakultní nemocnice Hradec Králové.

Výzkum s tematikou psychosociální a etickou je orien-

Foto 7. Pracovní tým Ústavu preventivního lékařství

tován na témata, která se do povědomí odborné veřejnosti dostávají až v posledních letech. Některým z nich nebyla dosud věnována patřičná pozornost, u některých v poslední době významně stoupá jejich společenská naléhavost. Jedná se o témata zabývající se (1) pacientovým pojetím nemoci, jeho zjišťováním a ovlivňováním, (2) zjišťováním a zlepšováním kvality života dětí, dospívajících, dospělých a seniorů a (3) laickou nerozhodností až odmítáním očkování a jejich dopadem na výskyt preventabilních onemocnění.

Spolupráce

Ústav preventivního lékařství má aktivní spolupráci s Fakultní nemocnicí v Hradci Králové (ÚKIA, ÚKBD, Interní klinika, Klinika nemocí kožních a pohlavních, Onkologická klinika, Psychiatrická klinika, Plicní klinika, Dětská klinika a Transfúzní oddělení) a dále s Fakultou vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, s 1. lékařskou fakultou a Přírodovědeckou fakultou UK, s Fakultou chemicko-technologickou Univerzity Pardubice, s Centrem materiálů a nanotechnologií Univerzity Pardubice, s Fakultou sociálních studií Masarykovy Univerzity Brno, s Krajskou hygienickou stanicí Královéhradeckého kraje a se Zdravotním ústavem se sídlem v Ústí nad Labem – pobočkou v Hradci Králové.

Mezi hlavní kooperující zahraniční pracoviště řadíme Translational Medicine Institute, Trinity College (Dublin); Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas (CNIO), Madrid; University of California (LA, USA), Mayo Clinic (Rochester, USA) a Upstate Golisano Children's Hospital (New York, USA). Jako další spolupracující zahraniční pracoviště uvádíme National Institute of Occupational Health (STAMI, Oslo), Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health (Baltimore, USA), Vilnius University, Faculty of Medicine (Vilnius, Litva), Dětskou fakultní nemocnici (DFN) v Košicích, Pál Heim Children's Hospital (Budapešť, Maďarsko), World Organization of National Colleges and Academies (WONCA) a European Rural and Isolated Practitioners Association (EURIPA).

Koncepce dalšího rozvoje

Ústřední myšlenkou nově vzniklého ústavu je prodloužení doby života prožitého ve zdraví. Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje zdraví jako „stav kompletní fyzické, duševní a sociální pohody, a nikoliv pouhé nepřítomnosti nemoci či vady“. Zdraví je ovlivňováno velkým množstvím faktorů, které lze rozdělovat do čtyř hlavních kategorií na (1) genetické faktory, (2) faktory životního a pracovního prostředí, (3) faktory související s životním stylem, vývojově-vztahovými okolnostmi a širšími sociálními souvislostmi a (4) na kvalitu a dostupnost zdravotní péče.

V souladu s výše uvedeným celosvětovým trendem je charakter výukové a výzkumné činnosti Ústavu preventivního lékařství významně modifikován základními pilíři primární a sekundární prevence a primární péče (1) Ochranou zdraví (genetickými a epigenetickými faktory zvýšené vnímavosti a faktory životního a pracovního prostředí), (2) Podporou

Přemýšlet nad trendy, které ovlivní medicínu v následujících letech.

zdraví a psychologii zdraví (faktory související s životním stylem, vývojově-vztahovými okolnostmi a širšími sociálními souvislostmi) a (3) Veřejným zdravotnictvím a praktickým lékařstvím (kvalitou a dostupností zdravotní péče).

Koncepce nového ústavu odpovídá aktuálním požadavkům celosvětového trendu na profesionální edukaci a výzkum v oblasti předcházení vzniku (rozvoje) onemocnění a významně rozšiřuje stávající výukové i výzkumné aktivity obou zaniklých ústavů. Koncepce je zaměřena na posilování a rozvoj samostatného logického myšlení studentů v oblasti primární prevence. Je nutné připravovat studenty na rychle se měnící dobu kvalitní pregraduální výukou, která nehledí jen na minulost a zažitá stereotypy, ale dokáže hledět do budoucna a přemýšlet nad trendy, které ovlivní medicínu v následujících letech.

Paralelně s pregraduální výukou jde i výuka v doktorských studijních programech. Ta navazuje na dlouhodobě perspektivní výzkum a odráží možnosti personální politiky nového ústavu. Je kladen důraz na inkorporaci poznatků z patofyziologie, biochemie, toxikologie a imunologie. Od ostatních medicínských oborů se výzkumná činnost ústavu odlišuje skuteností, že jednotkou výzkumného zájmu v mnoha případech není jednotlivec, či skupina osob, ale populace jako celek.

Kolektiv autorů Ústavu preventivního lékařství

Souhrn Výroční zprávy 2020

Výroční zpráva Lékařské fakulty v Hradci Králové za rok 2020 přináší přehled o činnosti fakulty v sedmi kapitolách, které zahrnují základní informace o struktuře a fungování fakulty v uplynulém roce.

1. Organizační struktura

Akademický senát jako volený samosprávný orgán pracoval od 1. 2. 2020 v novém složení v rámci studentské části senátu. Z důvodu epidemické situace byla zrušena zasedání AS LF HK v dubnu a květnu 2020. Listopadové a prosincové zasedání AS LF HK se uskutečnilo distanční formou prostřednictvím MS TEAMS. Schvalování projednávaných záležitostí proběhlo per rollam.

Vědecká rada je samosprávným akademickým orgánem s působností zejména v oblasti vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti.

V čele fakulty stojí **děkan**, prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D. a **kolegium děkana** složené z osmi proděkanů, tajemnice LF HK, emeritního děkana a ředitele Fakultní nemocnice. Fakultu dále tvoří 36 samostatných pracovišť a děkanát jako administrativně-správní útvar.

2. Věda a výzkum

Grantů a projektů řešených v roce 2020, jejichž nositelem nebo spolunositelem byla fakulta, bylo celkem 50 v celkovém objemu 134 622 tis. Kč, v průběhu roku bylo ukončeno celkem 7 projektů.

Počty studujících

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	Celkem
Všeobecné lékařství (z toho FVZ)	226 26	190 27	146 36	132 21	125 13	165 11	984 134
Zubní lékařství (z toho FVZ)	40 1	29 0	34 1	32 2	29 0	-	164 4
General Medicine	62	40	45	62	61	58	328
Dentistry	4	10	16	10	8	-	48
Ošetřovatelství	31	26	15	-	-	-	72

R. 2020 byl důležitým přelomem mj. proto, že se finalizovalo hodnocení vědecké činnosti fakulty, kde byl kladen důraz na aplikovatelnost a společenskou relevanci výsledků fakulty. Součástí hodnocení byl kromě vlastní zprávy i pohovor s mezinárodní hodnotící komisí, koncem roku 2020 fakulta obdržela výsledek hodnocení s velmi slušnou „známkou“ C+.

V oblasti **aplikovaných výzkumných projektů** jsou nejčastějšími partnery fakulty Fakultní nemocnice Hradec Králové a Farmaceutická fakulta v Hradci Králové. Probíhalo řešení 4 společných projektů GAČR, 9 projektů AZV a zejména 4 projektů ITI OP VVV. Za zvláštní zmínku v rámci přímé aplikovatelnosti výsledků stojí projekt MPO Trio Texderm-textilie a oděvy se zvýšeným komfortem pro specifické potřeby dětí s kožními problémy spolu s Výzkumným ústavem bavlnářským v Ústí n. Orlicí a TAČR Epsilon In vitro kožní penetrace-optimalizace testovacích metod ve spolupráci s Výzkumným ústavem organických syntéz Rybitví, a.s. Pardubice.

Publikační aktivita zaměstnanců LF HK v roce 2020:

265 původních vědeckých prací, z toho 196 prací s IF 14 monografií, 1 učební text a 217 ostatních celkem **497 publikací**.

Součástí Výroční zprávy 2020 je kompletní přehled publikací a také přehled citovanosti čtyřiceti nejspěšnějších autorů za LF HK – počet citací za loňský rok u nejlepšího autora je 1096.

V rámci kvalifikačního růstu bylo habilitováno v roce 2020 celkem **10 nových docentů** a jmenováno **8 nových profesorů** z řad zaměstnanců LF HK.

Jednotlivá **pracoviště LF HK** se v roce 2020 okamžitě zapojila do výzkumných projektů týkajících se Covid-19, včetně projektu Post Covid. V průběhu roku byla pracoviště organizována v režimu nutných a povinných epidemických opatření tak, aby pokud možno nebyly omezeny jejich vlastní výzkumné aktivity a řešení stávajících výzkumných projektů.

3. Vzdělávací činnost

Pandemie Covid-19 zasáhla zásadním způsobem výuku od začátku letního semestru 2020, kdy došlo k zásadním omezením. Prezenční výuka byla přesunuta do on-line či

hybridního režimu. Nečekaná situace kladla velké nároky jak na vyučující, tak na studenty, kteří se navíc ve velké míře zapojili do výzvy dobrovolné pomoci zdravotnickým zařízením. V druhé polovině roku navíc byla státem nařízena pracovní povinnost některým studentům programu Všeobecné lékařství.

Přijímací řízení v českých studijních programech v roce 2020 s ohledem na epidemickou situaci neproběhlo v prezenční podobě a studenti byli přijímáni na základě aritmetického průměru všech známek v průběhu středoškolského studia + bonifikace.

Rok 2020 v oblasti anglických studijních programů znamenaly obecně ztížené cestovní podmínky, vynucená protiepidemická opatření, omezená dostupnost a rychlost administrativních procesů v případech žádostí o víza (nové i opakované), včetně osobních a psychologických faktorů, ale naštěstí nevedly k zásadněji zvýšené neúspěšnosti studia napříč všemi ročníky a programy. Na začátku akademického roku 2020/2021 bylo na naší Lékařské fakultě zapsáno ve studijních programech v anglickém jazyce celkem 376 zahraničních studentů ze 60 států. Z důvodů probíhající pandemie Covid-19 bylo přijímací řízení do anglických studijních programů realizováno v režimu on-line.

Pracoviště LF HK a výuka

Jednotlivá výuková pracoviště se musela vyrovnat v průběhu roku s nutností výuky v hybridní nebo distanční podobě. Pilotně byl mimo jiné začátkem roku 2020 nasazen systém SmartZoom® Classroom Suite, jedná se o zcela unikátní platformu vyvinutou pro výuku oborů využívajících obrazovou dokumentaci, zejména pak mikroskopické preparáty.

V březnu byla v souvislosti s pandemickými opatřeními na LF HK plošně zavedena on-line výuka s využitím AdobeConnect a později na platformě MS Teams, část výuky a práce se přenesla do prostředí Moodle – tvorba přednášek, testů a interaktivních formulářů. Jednotlivá pracoviště také využila možnosti digitalizace preparátů, oblíbenými se staly video přednášky a komentované prezentace. Na základě těchto zkušeností některá pracoviště počítají s pokračováním implementace on-line nástrojů do výuky, s přípravou video materiálů, interaktivních pracovních listů s implementací klinických kazuistik a rozšířením využívání platform MS Teams a Moodle.

Doktorské studijní programy

V rámci doktorského studia nabízí LF HK 22 akreditovaných oborů se standardní dobou studia čtyři roky jak v prezenční, tak i v kombinované formě. K 31. 12. 2020 studovalo v prezenční i kombinované formě studia 210 doktorandů a z nich studium úspěšně ukončilo 16 studentů. Ke studiu DSP se přihlásilo celkem 51 uchazečů, přijato jich bylo 36 a stejný počet se zapsal i ke studiu v prezenční nebo kombinované formě.

Celoživotní vzdělávání

V rámci celoživotního vzdělávání je na LF HK realizován **Přípravný kurz pro uchazeče o studium medicíny**. Výuka probíhá o sobotách v patnácti blocích, s ohledem na epide-

mickou situaci byla prezenční výuka od 14. 3. 2020 zrušena a veškeré materiály byly studentům poskytnuty v Moodle. Kurz absolvovalo 237 účastníků.

Medikemp pro zájemce o studium medicíny pořádala LF HK v roce 2020 podruhé, je určen studentům středních škol. Kurz se konal od 3. do 6. září 2020 a zúčastnilo se ho celkem 33 účastníků z původně 38 přijatých.

Specializační vzdělávání lékařů – jeho náplň je určena Veřejnoprávní smlouvou, která byla uzavřena v září 2011 pro lékařské fakulty v České republice. Pořádání kurzů a atestačních zkoušek je organizováno formou ročních rotací mezi fakultami, zkoušky po kmeni se organizují na všech fakultách v každém roce.

4. Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce LF HK byla v roce 2020 zásadně ovlivněna koronavirovou pandemií. Rok 2020 sliboval signifikantní nárůst mobility, včetně delších pobytů studentů doktorského studijního programu (DSP) k navázání trvalejší spolupráce, ale většina výjezdů i příjezdů musela být zrušena. Uskutečnilo se jen 18 výjezdů zaměstnanců, 17 studentů magisterského studia a 2 studentů doktorského studia. V roce 2020 fakultu navštívil prof. Temesgen z Mayo Clinic, USA. Prezentoval nové možnosti léčby infekčních onemocnění a proběhl workshop o dalších možnostech spolupráce s Mayo Clinic. Další návštěvou byla paní Oravcová z University Jozefa Šafárika z Košic v programu Erasmus staff.

V programu Erasmus studium přijelo do Hradce Králové 14 studentů ve školním roce 2019/2020 a 11 studentů na školní rok 2020/2021, na Erasmus praxi přijelo 5 studentů. Ve spolupráci se studenty probíhá hledání cest ke zvýšení mobility. Dalšími body k řešení jsou koncentrace informací o možnostech zahraničních pobytů a poznatků z nich získaných do samostatné rubriky na webu fakulty a zlepšení propagace zahraniční mobility směrem k našim studentům, ale i naší LF HK pro zahraniční studenty.

5. Rozvoj fakulty

Projekt MEPHARED 2 – projekt univerzitního kampusu Univerzity Karlovy v Hradci Králové, který programově i prostorově propojí obě hradecké fakulty – Lékařskou a Farmaceutickou fakultu UK. V první polovině roku 2020 došlo po dohodě s Ředitelstvím silnic a dálnic ke změně územního rozhodnutí Křižovatky Mileta, a to z toho důvodu, aby se jednotlivá řešená území těchto dvou investičních záměrů nepřekrývala a nenastal následně problém při posuzování dokumentace k územnímu řízení.

Opatření k **Dlouhodobému navýšení počtu studentů** – cílem tohoto opatření je navýšit počet zapsaných studentů do prvního ročníku magisterského studijního programu Všeobecného lékařství, vyučovaného v českém jazyce, minimálně o 15 % oproti referenční hodnotě. Podstatnou akcí realizovanou v roce 2020 byla rekonstrukce bývalých laboratoří a vybudování nových přednáškových místností. Hlavním nástrojem pro systematickou a cílenou dlouhodobou podporu nových forem výuky jsou nově zřízená pracoviště – Simulační centrum a Centrum podpory moderních výukových metod. Můžeme konstatovat, že vedlejším pozitivním efektem pandemie bylo výrazné rozšíření možností distanční

výuky včetně zvýšené vybavenosti fakulty i zlepšení „počítačových kompetencí“ pedagogů. V této složité době jsme velmi ocenili možnost využívat dodatečné finanční zdroje, které nám projekt opatření k navýšení počtu studentů poskytl.

Centrum podpory moderních výukových meto (CPMV)

Centrum bylo nově vytvořeno k 1. 1. 2020, jedná se o specializované pracoviště zajišťující komplexní správu vzdělávacích materiálů v LMS Moodle, jakož i technickou a metodickou podporu pro zaměstnance i studenty fakulty v této oblasti. Činnost Centra pro podporu moderních výukových metod byla v roce 2020 značně ovlivněna zavedením protiepidemických opatření souvisejících se šířením onemocnění COVID-19, v jejichž důsledku byla na Lékařské fakultě v Hradci Králové výrazně posílena realizace distanční výuky za využití fakultního Moodle, MS Teams i dalších dostupných aplikací. Od jara 2020 tak bylo vytvořeno tisíce testových otázek pro různá pracoviště LF HK, které sloužily nejen k průběžnému procvičení konkrétního učiva, ale také jako podklad pro závěrečné hodnocení studentů v daných předmětech.

Podle zkušeností některých pracovišť on-line forma výuky zefektivnila systém komunikace se studenty a umožnila archivaci dotazů a řešených úloh. Studenti jsou průběžně informováni s využitím modulu Novinky v Moodle, který veškeré informace automaticky rozesílá. Rovněž mohou být průběžně zřizována diskusní fóra k jednotlivým tématům.

6. Vnější vztahy

Studentské spolky

Na Lékařské fakultě v Hradci Králové působí čtyři studentské organizace – **Asociace studentů medicíny, Mezinárodní federace asociací studentů medicíny, Sdružení studentů stomatologie ČR a International Student Union – LFHK**. Všechny studentské organizace spolu vzájemně kooperují a připravují vlastní i společné akce. Snaží se vzájemně propojit všechny vysokoškolské studenty v Hradci Králové, tj. studenty LFHK, Farmaceutické fakulty a Univerzity Hradec Králové.

V roce 2020 spolky uspořádaly celou řadu akcí, z nichž některé museli přizpůsobit nebo modifikovat podle platných

protiepidemických opatření. Studenti sami také koordinovali **dobrovolnickou pomoc** zdravotnickým zařízením prostřednictvím facebookové skupiny, do které se hned na počátku pandemie v ČR v březnu 2020 přihlásilo během několika dní více než 200 českých studentů připravených dobrovolně pomáhat ve zdravotnických zařízeních a řada z nich nastoupila k pomoci již v pondělí 16. března 2020.

Propagace

Na **Facebooku** po dlouhé stagnaci vzrostl počet sledujících o více než 35 %, publikovali jsme více než 300 příspěvků a největší dosah příspěvku byl 11 tis. uživatelů. Byla zde vytvořena speciální skupina pro sdílení nabídek práce, stáží a letních škol.

Na **Instagramu** byl meziročně zaznamenán 70% nárůst oslovených účtů a v den 75. výročí LF HK jsme překonali hranici 1000 sledujících. V průběhu roku 2020 zde bylo publikováno více než 400 příběhů. Na dlouho opomíjeném **Google účtu fakulty** jsou nyní nové příspěvky, které nám pravidelně přináší stovky prokliků měsíčně. Velký posun zaznamenal i fakultní **YouTube kanál**, kde za rok 2020 přibylo 20 videí a počet sledujících vzrostl o více než 50 %.

Absolventský web průměrně navštíví přibližně 300 uživatelů měsíčně a je zde již více než deset příběhů našich absolventů. Vedle webu byla vytvořena i **FB skupina pro absolventy**, kde je registrováno již téměř 600 členů a bylo zde zveřejněno více než 30 příspěvků.

Nový komunikačním nástrojem se staly také nově vytvořené, interaktivní **3D modely virtuální prohlídky**, které vznikly v listopadu 2020. V průběhu dvou týdnů byly naskenovány celkem tři budovy naší LF: budova v Šimkově ulici, budova Na Hradě a Výukové centrum LF v areálu FN.

7. Hospodaření fakulty

Rok 2020 byl zcela mimořádný díky šířící se pandemii způsobené Covid-19, fakultě se přesto podařilo uzavřít hospodaření roku dosažením kladného hospodářského výsledku, **zisk** činí 5 814 tis. Kč. Oproti roku 2019 došlo v roce 2020 k navýšení příspěvků a dotací z MŠMT o 6 384 tis. Kč (tj. o 2,43 %). Zároveň se oproti roku 2019 opět zvýšil objem prostředků získaných z grantů a projektů EU v rámci nového programovacího období o 2 580 tis. Kč. **Celkové zdroje hospodaření** vzrostly oproti r. 2019 o 2,54 %.

Průměrná mzda vyplácená z prostředků MŠMT na LF HK dosáhla v roce 2020 výše 50 819 Kč. Nárůst této hodnoty oproti předchozímu roku o 2 % je praktickým důsledkem realizace strategického záměru fakulty postupně zvyšovat mzdy zaměstnanců.

Rok 2020 byl z pohledu **realizace investičních a provozně technických akcí** zcela zásadní. Velmi dobrým způsobem se projevila organizační změna provedená v roce 2019, kdy se zajišťování této rozsáhlé agendy rozdělilo mezi koordinátora investic a vedoucího Provozně technického oddělení. Obě pracoviště vzájemně spolupracují, přijetím odborného pracovníka na místo koordinátora investic se zvýšila úroveň přípravy a způsobu zajištění zejména akcí stavebně technického charakteru. Koordinátor investic průběžně spolupracuje se všemi pracovišti s cílem vytvořit maximální podporu pro výukové a vědecko-výzkumné zázemí fakulty.

Ceny pro nejlepší absolventy

Děkan fakulty prof. Jiří Mand'ák předává MUDr. Lence Hartmanové diplom Ceny Josefiny Napravilové

Ve dnech 20.–21. července proběhly v aule pražského Karolina promoce absolventů magisterského studia naší Lékařské fakulty – programu Všeobecné lékařství, resp. General Medicine (MUDr.) a programu Zubní lékařství, resp. Dentistry (MDDr.) V rámci promoci byli nejlepší absolventi oceněni různými cenami. Cena Josefiny Napravilové byla udělena Lence Hartmanové. Cenu děkana získali Lucie Macháčková (Všeobecné lékařství), Olha Litvina (Ukrajina) (General Medicine) a Kevin Hanzík a Tereza Štrinclová (oba Zubní lékařství). Na celostátní Cenu Josefa Hlávky je fakultou navržena Lucie Macháčková. Celkem 19 absolventů ukončilo svá studia s pochvalou (*cum laude*) a obdrželi tzv. červený diplom.

Povězme si o jednotlivých cenách:

Cena Josefiny Napravilové se každoročně od roku 2009 uděluje nejúspěšnějšímu absolventovi naší fakulty a je provázena finančním oceněním ve výši 30 tis. Kč.

Letošní nositelka ceny MUDr. Lenka Hartmanová měla v průběhu celého studia všechny zkoušky hodnoceny „výborně“ (celkový průměr 1,00).

Josefina Napravilová (1914–2014), rodem z Plzně, byla mimořádná osobnost – vzor vlastenky a velkorysé mecenášky. Uzavřela českých vysokých škol nacisty v roce 1939 jí znemožnilo dokončit studia práv. Ve dnech pražského povstání v květnu 1945 ošetřovala raněné v nemocnici

Josefina Napravilová

na Karlově náměstí a později pečovala o vězně v osvobozeném Terezíně. Po válce byla pověřena misí vyhledávat v zahraničí české děti odvečené nacisty; podařilo se jí vrátit do vlasti desítky takových dětí, mj. i chlapce, který přežil vyvraždění Lidic. V roce 1949 odešla do Kanady, kde se vypracovala na vedoucí místo v jedné tamní bance. Do České republiky se vrátila až v roce 1994. Poslední léta svého života

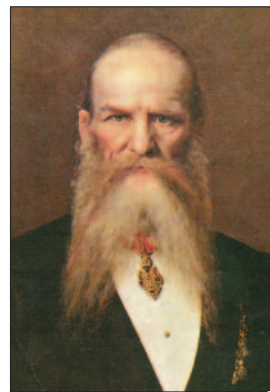
trávila v Domě pro seniory v Táboře, kde také oslavila své sté narozeniny. Byla čestnou občankou Lidic a v roce 2009 jí bylo uděleno státní vyznamenání – Řád T. G. Masaryka III. třídy.

Veškerý svůj majetek – několik milionů korun, věnovala třem českým univerzitám na podporu vzdělanosti pro nadějně studenty, mj. částku téměř 1 milion Kč i naší Lékařské fakultě. Z této částky pochází finanční ocenění provázející udělení její ceny – kromě pro nejlepšího absolventa (30 tis. Kč) i pro nejlepšího studenta 1. ročníku (20 tis. Kč).

Cena děkana je každoročně udělována nejlepším absolventům magisterských programů. Podmínkami pro její udělení je nejlepší studijní průměr za celé studium ze všech promujících studentů a všechny části státní rigorózní zkoušky jsou klasifikovány „výborně“; pomocným kritériem je účast ve studentské vědecké činnosti. Součástí ceny je finanční odměna 10 tis. Kč.

Letošní nositelé Ceny děkana MUDr. Lucie Macháčková a MUDr. Olha Litvina měly celkový průměr známek 1,00, MDDr. Kevin Hanzík a MDDr. Tereza Štrinclová měli shodný průměr 1,12.

Cena Josefa Hlávky je udělována Nadací Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových na základě návrhu rektorů univerzit absolventům s nejlepšími studijními výsledky a současně s vědeckými aktivitami. Cena se každoročně uděluje kolem 17. listopadu na Hlávkově zámku v Lužanech na Plzeňsku a je spojena s finanční částkou 25 tis. Kč.

Josef Hlávka (portrét Václava Brožíka)

Na Cenu Josefa Hlávky navrhla naše fakulta MUDr. Lucii Macháčkovou, která kromě výborného prospěchu se v průběhu celého studia angažovala také vědecky – vyhrála fakultní kolo Studentské vědecké konference.

Josef Hlávka (1831–1908), rodem z Přeštic na Plzeňsku, vystudoval architekturu na vídeňské akademii. V roce 1860 získal stavební firmu a postupně se vypracoval na jednoho z nejžádanějších vídeňských stavitelů. Do roku 1873 postavil téměř 150 významných staveb, mj. budovu Dvorní opery ve Vídni, Zemskou porodnici v Praze na Karlově, zámek v Lužanech u Přeštic, několik vídeňských paláců a nadační domy v Praze. V roce 1873 odešel do ústraní a pobýval převážně na svém zámku v Lužanech. Stal se největším mecenášem v novodobé historii českého národa – finančně podpořil mj. vznik České akademie věd (byl jejím prvním prezidentem) a Národohospodářského ústavu, pro nadané leč nemajetné studenty postavil v Praze studentské koleje (Hlávkovy koleje) a stovky vědců, umělců, literátů, hudebníků a studentů mu vděčily za finanční podporu a stipendia.

V roce 1904 založil Nadaci Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, kterému jako univerzálnímu dědici odkázal veškerý svůj majetek, v přepočtu na dnešní měnu více než

2 miliardy Kč. Již téměř 120 let Hlávkovo nadání podporuje stovky vysokoškolských studentů, mladých vědců a umělců.

S pochvalou (*cum laude*) svá studia ukončili a získalo tzv. červený diplom (diplom je uložen v červeném tubusu) 19 absolventů, kteří během celých studií složili všechny zkoušky v řádném termínu, průměr všech známek ze zkoušek měli do 1,50 s maximálně jednou známkou „3“ a z celkem pěti státních zkoušek měli maximálně jednu „2“, jinak samé „1“.

Nedá mi, abych na závěr nepředstavil pět nositelů uvedených cen z minulých let, členů Fingerlandova ústavu pa-

tologie – vždyť které české medicínské pracoviště se může chlubit tolika oceněnými lékaři! Chronologicky: 1998 – MUDr. Ivana Kholová – Hlávkova cena; od r. 2003 pracuje ve Finsku, kde je docentkou na dvou univerzitách; 2003 – MUDr. (dnes prof.) Jan Laco, Ph.D. – Cena děkana; 2006 – MUDr. (dnes Ph.D.) Adéla Matějková – Hlávkova cena; 2018 – MUDr. Václav Stejskal – Cena Josefiny Napravilové a Hlávkova cena; 2021 – MUDr. Lucie Macháčková – Cena děkana a navržena na Hlávkovu cenu.

Ivo Šteiner

Noví vedoucí pracovníci

MUDr. Miroslav Sirový, MBA,
primář Chirurgické kliniky FN HK

Narodil se 11. září 1974 v Chlumci nad Cidlinou. Po absolvování pardubického gymnázia pokračoval ve studiu na Lékařské fakultě Karlovy univerzity v Hradci Králové. Po jejím úspěšném dokončení v roce 1998 nastoupil na oddělení úrazové chirurgie Pardubické krajské nemocnice. V roce 2001 složil atestaci prvního stupně z všeobecné chirurgie a následně získal specializovanou způsobilost v oborech chirurgie (2006) a úrazová chirurgie (2007). Současně přednášel na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice. V letech 2011–2017 pracoval jako primář chirurgického oddělení Oblastní nemocnice v Jičíně, odkud přestoupil na Chirurgickou kliniku Fakultní nemocnice Hradec Králové. V roce 2015 získal titul Master of Business Administration v oblasti managementu zdravotnictví. V roce následujícím byl jmenován Krajským soudem v Hradci Králové znalcem v oboru zdravotnictví pro chirurgii a úrazovou chirurgii. V roce 2020 pracoval na místě Oblastního ředitele pro zdravotní služby Pardubické a Chrudimské nemocnice. V současné době studuje doktorandský studijní program na Fakultě vojenského zdravotnictví Univerzity obrany.

Za klíčové profesní období, které významně ovlivnilo jeho další chirurgické směřování považuje několikaměsíční staž na Mayo Clinic v Rochestru v roce 2006. Zde měl možnost nahlédnout k samotnému okraji možností tehdejší chirurgie, a to nejen po stránce odborné, ale především po stránce lidské. Tamní vzájemná otevřenost a důvěra ve vztahu lékař

– pacient a zároveň respekt a slušnost mezi zdravotnickým personálem v něm zanechaly velmi hluboký dojem.

Svůj volný čas nejraději tráví s rodinou cestováním nebo na kulturních akcích. Patří k podporovatelům Filharmonie v Hradci Králové a Východočeského divadla v Pardubicích. Je milovníkem dobrého jídla a kvalitních moravských vín.

PharmDr. Zuzana Ducháčková Woidigová,
vedoucí Nemocniční lékárny

Narodila se 17. 2. 1981 v Turnově. Po ukončení Gymnázia Jana Palacha v Turnově v roce 1999 nastoupila ke studiu na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové. Po promoci v roce 2004 začala pracovat ve veřejné lékárně v Týništi nad Orlicí. V roce 2005 absolvovala rigorózní řízení na Farmaceutické fakultě a získala titul PharmDr. V roce 2007 nastoupila na pozici farmaceuta v lékárně Masarykovy městské nemocnice v Jilemnicích. Odtud v roce 2008 odešla do Nemocniční lékárny FN Hradec Králové. Od roku 2009 působila na Oddělení přípravy cytostatik. V tomto roce rovněž získala specializaci v oboru Nemocniční lékárenství. Od roku 2012 pracovala jako vedoucí Oddělení přípravy cytostatik. Svě profesní působení přerušila v roce 2016, kdy nastoupila na MD. Po MD v roce 2019 opustila FN HK a nastoupila pozici QA v soukromé firmě zabývající se výrobou veterinárních léčiv a zdravotnických prostředků. V roce 2020 se vrátila do FN HK, kde začala pracovat jako Vedoucí oddělení kontroly léčiv a Manažer jakosti.

Medikemp 2021

Lékařská fakulta v HK připravila 3. ročník Medikempu pro středoškolské studenty se zájmem o studium medicíny. Medikemp je čtyřdenní akcí, na které mají účastníci možnost absolvovat workshopy na preklinických a klinických pracovištích, na nejrůznějších simulátorech si mohou prakticky vyzkoušet různé medicínské postupy či dovednosti, které musí zvládnout lékař. Medikemp studentům nabízí pohled do studia medicíny, účastníci kempu měli možnost diskutovat se stávajícími studenty medicíny o úskalích studia na LF HK, zároveň byla součástí Medikempu i debata s vyučujícími, kteří připravují vstupní testy na lékařskou fakultu. V programu samozřejmě zbylo i místo na procházku městem a cyklo výlet do okolí.

Internistický kemp pro studenty

Dvě desítky studentů z ČR a Slovenska se zúčastnily 5. internistického kempu pro studenty lékařských fakult. Kemp je společnou akcí Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty v Hradci Králové, kde se studenti seznamují v rámci krátkých stáží s internistickými pracovišti nemocnice.

Účastníci kempu ocenili především možnost práce na simulátorech na jednotlivých pracovištích a také vstřícný přístup zaměstnanců nemocnice. „Kemp mi určitě pomohl k definitivnímu rozhodnutí o specializaci a při podávání žádostí nebudu váhat při volbě FN HK,“ stojí v jednom z hodnocení.

„Jsme rádi, že o kemp je každoročně zájem, například letos jsme mohli vybírat z téměř pěti desítek zájemců z řad studentů lékařských fakult, kterým jsme představili špičková pracoviště v hradecké fakultní nemocnici,“ uvedl k letošnímu ročníku kempu ředitel FN HK prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr. h. c.

Aquapura pro Dětskou kliniku

Výtěžek projektu nadačního fondu Aquapura Pavla a Moniky Staňkových „Jsme v tom všichni spolu“ podpořil částkou téměř 50 000 korun pořízení nového spirometrického přístroje pro pacienty Dětské kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové. Finální částka na pořízení přístroje je zhruba 75 000 korun, zájemci mohou na nákup přístroje i nadále přispívat. Více informací o projektu a možnosti přispět je možné najít na www.jsmevtomvsichnispolu.cz

Nadační fond Aquapura Pavla a Moniky Staňkových spolupracuje s Fakultní nemocnicí Hradec Králové dlouhodobě, například před dvěma lety nemocnice převzala nové přístroje na měření účinnosti léků na ředění krve a také šek 150 000 korun na nákup přístroje na podporu dechu, který slouží na Dětské klinice FN HK.

Úpravy prostranství před Transfuzním oddělením

Ve FN HK skončily úpravy prostranství před novou budovou Transfuzního oddělení. Původní objekt, který již nevyhovoval požadavkům moderní medicíny, nahradila nová parkovací místa a klidová zóna. Celkové náklady dosáhly téměř sedmi milionů korun.

Na místě původní budovy Transfuzního oddělení vzniklo devět nových parkovacích stání, která jsou vyhrazena pro dárce krve a plasmy a jedno místo pro handicapované. Přesunem parkovacího místa pro autobus dárců vzniklo dalších sedm míst pro parkování osobních aut. Dále před Transfuzním oddělením vzniklo také 340 metrů čtverečních travnatých ploch, byly vysazeny také čtyři nové stromy a v klidové zóně byly nainstalovány lavičky. Do konce letošního roku je plánována realizace úpravy stěny obchodního centra, která nebude součástí této akce.

První rok fungování klubu

Absolventský klub byl na Lékařské fakultě v Hradci Králové založen v květnu roku 2020 v rámci projektu ESF II. V oblasti absolventů má projekt 2 výstupy: prvním je vytvoření databáze absolventů LF HK, druhým pak analýza uplatnitelnosti našich absolventů v praxi.

V průběhu prvního roku se do Alumni LF HK zaregistrovalo 262 absolventů z řad magisterského i doktorského studia. Všichni absolventi získávají registrací do klubu možnost využívat jak vnitrouniverzitní benefity (např. přístup do knihoven UK a k odborným informačním zdrojům), tak benefity vyplývající ze spolupráce s externími dodavateli (např. pobyty a cestování, kultura, sport, volný čas).

Dalším cílem založení klubu nad rámec projektu byla snaha navázat a udržet blízký kontakt s absolventy fakulty a vytvořit tak pevnou vazbu s jejich alma mater. Věříme, že tato aktivita je důležitá jak pro fakultu, která může od svých absolventů získávat zpětnou vazbu a tyto poznatky posléze zahrnout do výuky, tak pro samotné absolventy, kteří se mohou mimo jiné podílet na organizaci aktivit pro své kolegy nebo se takových aktivit účastnit. Mezi tyto aktivity patří např. přednášky, společenská setkání, sportovní či kulturní události, soutěže apod.

Pro Alumni LF HK byly založeny samostatné webové stránky www.absolventlfhk.cz. Na těchto stránkách je možné provést registraci do klubu absolventů, zájemci zde naleznou informace o benefitech registrace nebo pracovní nabídky. Mohou si prohlédnout tipy a možnosti, jak postupovat po ukončení studia, získat informace o novinkách souvisejících s absolventy a fakultou nebo informace o chystaných akcích. Součástí stránek je samozřejmě fotogalerie z akcí, dále inspirativní příběhy našich absolventů nebo rozhovory s učiteli z fakulty. I přes náročnější období, ve kterém klub Alumni LF HK vznikl, se nám podařilo uspořádat některé akce pro naše členy. Jedna z prvních událostí, kde byl absolventský klub představen, byly promoce 2020, které za omezených podmínek proběhly v Karolinu.

U příležitosti 75. výročí LF HK jsme na konci roku 2020 připravili pro absolventy fotosoutěž. Nejlepší fotografie spojené se studiem na LF HK jsme ocenili věcnými odměnami (např. mikina, plecháček, vak na záda či ponožky – vše s logem Alumni LF HK).

V červnu 2021 proběhlo společné setkání v rámci akce Alumni run, s jejíž organizací nám pomohla Katedra tělesné výchovy. Účastníci absolvovali krásnou cca 3,5 km dlouhou trasu vedoucí centrem města podél řeky Orlice. V závěrečné části si dokonce vyzkoušeli menší závod a ti nejrychlejší si odnesli plecháček Alumni LF HK. Po doběhu byla pro všechny zájemce připravena prohlídka Zahrady léčivých rostlin FaF HK.

Jednou z našich posledních akcí byl kvíz pro absolventy spojený s promoce v červenci 2021. Absolventi odpovídali na 3 otázky týkající se budov LF HK. Ze správných odpovědí kvízu byli vylosováni 3 výherci, kteří získali drobné odměny.

Nejbližším cílem Alumni na následující období je analýza uplatnitelnosti absolventů LF HK, kterou provedeme pomocí online formulářů. Dotazníky budou zaměřeny mimo jiné na přechod absolventů do praxe, co absolventům chybělo při nástupu do zaměstnání nebo v čem naopak vnímali výhody studia na LF HK. Tyto aspekty chceme zjišťovat a hodnotit ze dvou úhlů pohledu – z hlediska absolventů a zároveň z pohledu jejich školitelů. Pro tyto dvě skupiny respondentů bude vytvořen samostatný formulář.

V závislosti na aktuální epidemické situaci chystáme další společenská setkání či přednášky, které se uskuteční v prezenní nebo online formě.

Mgr. Ondřej Krempa

ESF II – koordinační projektový a programový pracovník

XXVII. královéhradecké ošetrovatelské dny

Ve dnech 16. – 17. září 2021 proběhly v prostorách EA Hotelu Tereziánský dvůr Hradec Králové XXVII. královéhradecké ošetrovatelské dny. Tradičně je pořádá Česká asociace sester – Region Hradec Králové. Záštitu nad akcí převzala Fakultní nemocnice Hradec Králové, Lékařská fakulta v Hradci Králové, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Královéhradecký kraj a Město Hradec Králové.

Hlavními tématy kongresu byly Podpora NLP v jejich práci, Náročnost ošetrovatelské péče v péči o pacienty s infekcí COVID-19, Péče o pacienty s kožními defekty a další odborné kazuistiky z oblasti ošetrovatelství a také vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků.

Pozvání na akci jako čestní hosté přijali radní pro oblast zdravotnictví Královéhradeckého kraje MUDr. Zdeněk Fink, lékařský náměstek Fakultní nemocnice Hradec Králové MUDr. Zdeněk Tušl, děkan Lékařské fakulty v Hradci Králové prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D., primátor města Hradec Králové prof. PharmDr. Alexandr Hrabálek, CSc., emeritní generální vikář Biskupství královéhradeckého mons. Mgr. Josef Socha a ředitelka VOZŠ a SZŠ PaedDr. Soňa Lamichová. Čestné hosty a účastníky přivítala náměstkyně pro ošetrovatelskou péči FN Hradec Králové Mgr. Dana Vaňková a předsedkyně České asociace sester – Region Hradec Králové Bc. Ivana Roďanová.

Po oba dny zaznělo celkem 29 zajímavých přednášek, vystaven byl 1 poster s odbornou tematikou. První den kongresu zazněly příspěvky, které se věnovaly náročné péči o pacienta s infekčním onemocněním COVID 19, byla prezentována jednoduchá práce v odběrovém místě a v očkovacím centru. Zaujaly přednášky z oblasti Systému psychosociální intervenční služby – jak pomáhá zdravotnický profesionál zdravotnickým profesionálům. Druhý den byl LF UK Hradec Králové představen Projekt Ministerstva zdravotnictví ČR č. NU20-09-00454 Postoje rodičů a laické veřejnosti k očkování: Hodnocení a intervence na podporu důvěry v očkování. O své zkušenosti se také podělily přednášející sestry z oblasti léčby ran, kde byly prezentovány velice zajímavé podrobné kazuistiky,

Chtěly bychom za celý organizační výbor kongresu touto cestou poděkovat všem, kteří se podíleli na odborně velice kvalitním a na vysoké úrovni připraveném kongresu včetně jeho zajištění, všem přednášejícím za jejich pečlivě připravené a zpracované přednášky. Doufáme, že se i na příštích XXVIII. královéhradeckých ošetrovatelských dnech opět sejdeme v hojném počtu.

Těšíme se na setkání s Vámi opět v září 2022.

Mgr. Dana Vaňková

náměstkyně pro ošetrovatelskou péči FN HK

Mgr. Ivana Dvořáčková, Ph.D.

zástupkyně NOP FN HK

Bc. Ivana Roďanová

předsedkyně ČAS – Region Hradec Králové

Mezioborový seminář – COVID-19 ve FN HK

Podle údajů Světové zdravotnické organizace od začátku pandemie v přepočtu na sto tisíc obyvatel dosud nejvíce nakažených lidí vykazují Seychely, Andorra, Černá Hora a Bahrajn. Pětici států s celosvětově největším výskytem pozitivně testovaných uzavírá Česká republika, kde se od 1. března minulého roku potvrdil COVID-19 u více než 15 % obyvatel. Velkým počtům nakažených (1 676 518 k 18. 8. 2021) odpovídá 30 376 zemřelých. Z toho plyne přibližně 1,8% smrtnost onemocnění COVID-19. A pokud se podíváme na nadcházející podzimní měsíce optikou pouze 50,2 % plně očkované české populace, je

jisté, že jsme nad koronavirovým problémem ještě zcela nevítežili. I v zemích s výrazně vyšší mírou proočkování (Německo, Izrael) nyní po otevření škol dochází k rozvoji další vlny onemocnění. Právě aktuálním informacím o problematice COVID-19 pro širokou lékařskou veřejnost byl věnován mezioborový seminář pořádaný v rámci Katedry interních oborů. Jeho záznam najdete na youtube kanálu Lékařské fakulty v HK – viz QR kód.

Doc. MUDr. V. Koblížek, Ph.D.

Životní výročí – profesor Palička

Motto: „Take a Few Steps Back ... and Let Your Imagination Go Forward.“

Jsou určitá období v životě, bývá to při příležitosti nějakého jubilea, která vyžadují, abychom se zastavili, možná i poněkud odstoupili a nechali zhodnotit svou dosavadní životní a pracovní dráhu.

Takovou situací je právě proběhlé jubileum profesora MUDr. Vladimíra Paličky, CSc. dr.h.c. Podkladem k bilancování jeho životní dráhy je mnoho úspěšných výsledků, které si zaslouží, aby byly zmíněny a oceněny. Jsou to úspěchy v klinické a vědecké oblasti i výsledky skvělých organizačních a rozvojových schopností, řešení náročných situací, kdy je nutné se zachovat jako vůdčí osobnost. Všechny zmíněné schopnosti jsou u Vladimíra Paličky výsledkem kombinace mimořádného talentu, píle a vytrvalosti. Osobně nevěřím na stížnosti některých lidí, kteří tvrdí, že neměli potřebné podmínky nebo štěstí, nebo že se dostali na pracoviště, kde se nemohli dobře uplatnit. Vladimír Palička je příkladem, že tato tvrzení nejsou většinou pravdivá. Dávno před příchodem Vladimíra Paličky do naší Fakultní nemocnice se ke mně dostala informace, že v Bruntále v nemocnici je vynikající biochemik, který na periferním pracovišti vyvíjí metody a dělá výzkum metabolitů, kterým by se chlubilo kterékoliv akademické pracoviště. Rozjel jsem se tam podívat a byl jsem okouzlen výsledky a neobvyklou úrovní pracoviště. Nebyl jsem vůbec překvapen, když jsme se po čase setkali s Vladimírem Paličkou ve Fakultní nemocnici Hradec Králové, kam nastoupil na Oddělení klinické biochemie a byl pro tuto oblast fakultní nemocnice od jeho nástupu velkým přínosem.

Mimořádnou vlastností profesora MUDr. Vladimíra Paličky, CSc. dr.h.c. je skutečnost, že není typem laboratorně orientovaného biochemika, ale je současně vzdělaný a prakticky orientovaný klinik, který zvládá brilantně nejen oblast osteologie, kde je mezinárodně uznávaným odborníkem, ale jeho znalosti zasahují daleko za hranice všeobecné interny, se kterou nikdy neztratil kontakt. Profesor MUDr. Vladimír Palička, CSc. dr.h.c. je uznávanou osobností i ve vědeckém světě, o čemž svědčí více než 1358 citací dle Web of Science a stále se zvyšující počet hodnotných publikací a přednášek na renomovaných mezinárodních kongresech.

Vladimír Palička založil a zasloužil se o vybudování Ústavu klinické biochemie a diagnostiky Fakultní nemocnice Hradec Králové a po 28 let stál v jeho čele. Na počátku roku 1990 byl zvolen velkou většinou předsedou Československé společnosti klinické biochemie, funkci vykonával po dvě volební období, pak z vlastního rozhodnutí požádal o uvolnění a následně byl zvolen čestným předsedou této společnosti. Prakticky od počátku společnosti Forum of European Societies of Clinical Chemistry byl jeho členem a po čtyři roky

jeho předsedou. Iniciovat vznik Rady pro akreditaci klinických laboratoří a je od počátku jejím předsedou. Pracuje jako člen několika redakčních rad domácích i zahraničních odborných časopisů a mohli bychom i dále vypočítávat jeho odborné a tvůrčí aktivity.

V pravdě renesanční rozhled a vzdělání Vladimíra Paličky se projevuje i v oblasti vědy a výzkumu řešením četných výzkumných grantů a obdivuhodným počtem nově zavedených metod. Je dobře známo, že opravdu nadaní jedinci projevují své nadání současně ve více oblastech. Vladimír Palička je i výborný organizátor s širokým rozhledem a schopností hledat nové cesty a optimální řešení. To se projevilo v období, kdy vše probíhá bez turbulencí, když ve funkci

děkana Lékařské fakulty v Hradci Králové brilantně řídil a reprezentoval naši „Alma Mater“. Jeho organizační a vůdčí schopnosti se projevily i v těžké době koronavirové pandemie, když energickým vedením pomohl ve funkci ředitele Fakultní nemocnice Hradec Králové projít úspěšně těžkým krizovým obdobím bez katastrofických scénářů a bez nutnosti měnit důležité pracovníky na klíčových pozicích, jak se to dělo v jiných zařízeních.

Z mnoha situací, kdy se Vladimír Palička projevil jako iniciátor významných aktivit, je nutné uvést jeho roli při vzniku a zakládání Společnosti parenterální a enterální výživy, která dnes figuruje jako Společnost klinické výživy a intenzivní metabolické péče. Začátky této odborné společnosti byly velmi komplikované a bylo nutné překonat mnoho překážek. Vladimír Palička rozhodujícím způsobem podpořil vznik této společnosti a patří tak navždy mezi její klíčové zakladatele, po vzniku společnosti byl jejím vědeckým sekretářem a mezi lety 1985 až 2007 opakovaně jejím místopředsedou.

Vzniká otázka, kde jsou kořeny a zdroje energie a úspěšnosti prof. MUDr. Vladimíra Paličky, CSc. dr.h.c. v tolika širokých oblastech jako je věda a výzkum, publikační a přednášková aktivita, mimořádně úspěšná stopa, kterou zanechal při vzniku a rozvoji odborných společností, vybudování Ústavu klinické biochemie a diagnostiky a v poslední době i úspěšného rozvoje celé Fakultní nemocnice Hradec Králové. Ten vnitřní motor a zdroj energie je síla, kterou si talent, píle, schopnosti a vůle nezávisle na jejich nositeli vynucují své uplatnění. Tento fenomén vyjádřil vynikající filosof Arthur Schopenhauer výrokem: „Člověk může dělat, co chce, ale nemůže chtít, co chce.“

Vážený pane profesore, milý Vladimíre, přejeme Ti, aby Tvůj „vnitřní motor“ byl stále plný energie ke Tvé spokojenosti a k užítku všech a celé moderní medicíny.

Zdeněk Zadák
Ladislava Pavlíková

Péče o zaměstnance FN HK

Poděkování zdravotníkům formou benefitu v hodnotě 8 000 Kč

Ministerstvo zdravotnictví ČR poskytlo FN HK dotaci z Mimořádného dotačního programu pro poskytovatele lůžkové péče s cílem prevence negativních dopadů psychické a fyzické zátěže a obnovy psychických a fyzických sil pro pracovníky ve zdravotnictví v souvislosti s epidemií COVID-19.

Benefit ve formě nepeněžního plnění může být poskytnut všem zdravotnickým pracovníkům uvedeným v zákonech č. 95 a 96/2004 Sb., (lékař, zubní lékař, farmaceut, všeobecná sestra, dětská sestra a porodní asistentka, ostatní nelékařští zdravotničtí pracovníci pracující bez odborného dohledu, ostatní nelékařští zdravotničtí pracovníci pracující pod odborným dohledem nebo přímým vedením, jiní odborní pracovníci), kteří ke dni čerpání nefinančního benefitu vykonávají práci v pracovním poměru ve FN HK v rozsahu nejméně poloviny stanovené týdenní pracovní doby a v období od 1. 3. 2020 do 17. 5. 2021 trval těmito zaměstnancům pracovní poměr ve FN HK alespoň 60 kalendářních dnů. Úvaz-

ky není možné sloučit s LF UK ani s jiným zaměstnavatelem.

Výše uvedení pracovníci tak mohou do konce roku 2021 čerpat benefit v maximální výši 8 000 Kč na léčebné a lázeňské pobyty, rehabilitační a rekondiční služby, masáže, služby psychologa, apod.), a to pouze od zdravotnických zařízení evidovaných v Národním registru poskytovatelů zdravotních služeb.

Zaměstnanec dohodne u vybraného poskytovatele službu a vyžádá si od něho fakturu, kterou předá na oddělení péče o zaměstnance. To zkontroluje oprávněnost čerpání a zajistí úhradu. Teprve poté je možné službu čerpat. **Faktury s povinnými náležitostmi budou přijímány k proplacení nejpozději do 17. 12. 2021, přičemž služba musí být vyčerpana do 31. 12. 2021.** Podrobné informace najdou zájemci na intranetu FN HK v sekci **Služby – FKSP a benefity – 8 000 pro zdravotníky**. Případné dotazy zodpoví pracovníci oddělení péče o zaměstnance.

Jednorázový příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění

Up

Gallery Beta FKSP

Každoročně mohou zaměstnanci FN HK, kteří mají s jakýmkoli penzijním fondem uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění či doplňkovém penzijním připojištění, požádat o jednorázový příspěvek od zaměstnavatele.

Příspěvek je vyplácen z osobních kont FKSP a je možné o něj zažádat vždy v období od 1. 10. do 20. 11. Žádat mohou jak zaměstnanci, kteří tento benefit z FKSP každý měsíc využívají, tak Ti, kteří si spoří pouze sami. Na intranetu v sekci **Služby – FKSP – Penzijní připojištění** jsou zveřejněny podrobné informace a formuláře pro podání žádosti.

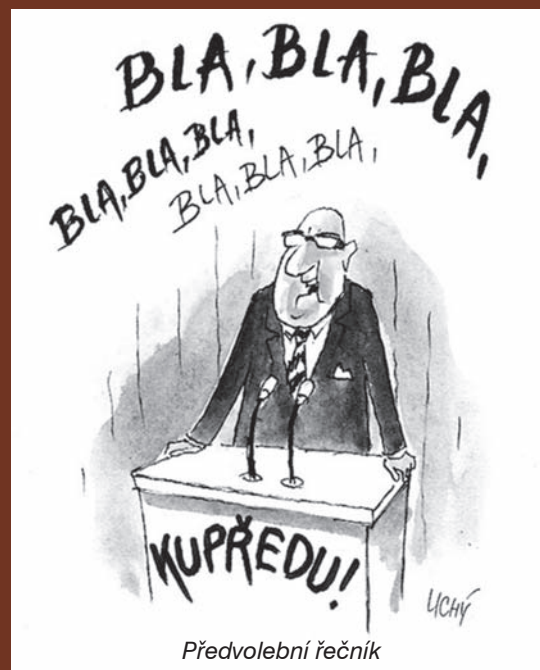
Jednorázový příspěvek na penzijní připojištění lze využít v případě nevyčerpaného zůstatku na osobním on-line kontě FKSP od minimální výše 1 000 Kč. Příspěvek se zaokrouhluje na stokoruny a dle státní vyhlášky o FKSP nesmí překročit 100 % vkladů zaměstnance za uplynulý rok.

Jednorázový příspěvek na penzijní připojištění lze uplatnit také v případě ukončení pracovního poměru, a to měsíc před jeho ukončením. I zde platí podmínka, že příspěvek zaměstnavatele nesmí překročit 100 % vkladů zaměstnance.

Vyplněné žádosti s potřebnými dokumenty je nutné doručit na oddělení péče o zaměstnance (budova č. 29, tzv. Pentagon, přízemí) osobně, vnitřní poštou, či elektronicky. Pracovníci oddělení jsou v případě nejasností a dotazů k dispozici každý všední den od 6.00 do 15.30 hodin.

Ing. Vladimíra Svobodová
vedoucí oddělení péče o zaměstnance

HUMOR LÉČÍ...

Předvolební řečník

autor Lubomír Lichý
www.lichy-kresby.cz

75 let Lékařské knihovny v Hradci Králové

2. díl Od semináře k lékařské knihovně

Lékařská knihovna LF HK je nejstarší vysokoškolskou knihovnou v Hradci Králové. Vznikla souběžně se vznikem samotné fakulty, k jejímu slavnostnímu otevření došlo 15. dubna 1946, byl to zároveň i den první promoce konané na LF HK. Knihovna byla otevřena jako pobočný ústav Národní a universitní knihovny v Praze a byla nejprve jen provizorně umístěna v zasedací síni, kterou pro fakultu uvolnila Městská spořitelna. V roce 1950 se knihovna přestěhovala do budovy bývalého biskupského semináře Na Hradě, kde sídlí dosud. Jedná se o lokalitu, kde původně stával hradecký hrad.

Pohled do sloupové síně dnes

Na místě pobořeného hradeckého hradu postupně vznikala další zástavba, okolo roku 1556 došlo v dané lokalitě ke zřízení soudu purkrabského pro kraj hradecký. Roku 1706 byl tento úřad přenesen do Prahy a císař Josef I. zvláštním listem ze dne 23. září 1706 přepustil „dům purkrabský biskupu Tobiašovi ku potřebě jeho, a aby pro sebe a své kanovníky sídla zde upravil“.

Purkrabský dům měl jedno poschodí, v přízemí se nacházela klenutá síň, v níž se konala zasedání purkrabského soudu. Zdi síně zdobily malby rytířských erbů. Tento prostor později sloužil jako seminární oratoř.

Biskup Becker považoval zřízení semináře za prioritní záležitost, proto za finanční podpory papežské stolice bylo v roce 1709 započato se stavbou kostela sv. Jana Nepomuckého a restaurování budovy purkrabského soudu. Práce na restaurování semináře trvaly pět let a v květnu 1714 do semináře nastoupilo 6 alumnů pod vedením rektora Jiřího Prušy. Zřízení bohosloveckého semináře mělo pomoci s výchovou kněžského dorostu.

Prostory semináře však postupem doby nedostačovaly, a proto bylo v roce 1765 zakoupeno spáleniště sousedního měšťanského domu č. 91 a adaptováno pro potřeby semináře.

Roku 1776 na místě dřevěného plotu uzavírajícího nádvoří před kostelem nechali postavit přepažující zeď s branou, nad níž nákladem diecézního duchovenstva byla umístěna socha sv. Jana Nepomuckého.

Královéhradecký biskupský seminář připravoval budoucí kněze pro službu v královéhradecké diecézi. V letech 1714–1802 fungoval jako kněžský dům, žili zde již vysvěcení kněží, kteří předtím studovali teologii na teologické fakultě v Praze. Ve zdejším ročním kurzu procvičovali teoretické i praktické dovednosti pro budoucí činnost v duchovní správě. V roce 1803 po reformě biskupa Marii Tadeáše hraběte Trautmannsdorfa došlo k výrazné transformaci výuky. Vznikl seminář s vlastním teologickým institutem, který kandidáty kněžství připravoval od samého počátku. Studijní kurz trval nejprve tři, od roku 1815 čtyři roky.

Historie biskupského semináře se uzavřela vládním nařízením ze dne 14. 7. 1950 o bohosloveckých fakultách. Na základě tohoto nařízení byl dne 26. 7. 1950 biskupský seminář v Hradci Králové zrušen.

Již v roce 1950 se do prostor bývalého semináře přestěhovala knihovna Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, která tak po čtyřech letech od svého založení získala trvalé působiště. *-red-*

Brána semináře se sochou Jana Nepomuckého

Maminky ve zdravotnictví

Nerovnost v odměňování mužů a žen je v naší společnosti všeobecně známý fakt. Dle dat Českého statistického úřadu a Evropského institutu pro rovnost žen a mužů činí rozdíl mezi oběma pohlavími, tzv. pay-gap, 22 % v neprospěch žen. Oblast zdravotnictví není výjimkou, přičemž významně negativně ovlivněnou skupinou jsou matky vracející se z mateřské, resp. rodičovské dovolené (MD/RD). Zde představujeme projekt, jehož cílem je zvýšení kvalifikace žen tak, aby jejich šance na lepší pracovní, a tedy i finanční ohodnocení, byla po návratu z MD/RD co nejvyšší.

Projekt s názvem **Rozvoj žen v oborech STEM – zdravotnictví** realizuje společnost RG RYCON z.s., a je určen ženám na MD/RD, vykonávajícím činnost v různých zdravotnických zařízeních bez ohledu na konkrétní profesi (lékařky, zdravotní sestry, laborantky, farmaceutky, sanitářky, ...). Projekt je realizován s podporou EU fondů a je tedy pro účastnice zcela zdarma. Jeho cílem je umožnit maminkám kontakt s oborem i při MD/RD, udržet, rozvíjet či prohloubit si pracovní, odborné a sociální kompetence. To vše s vizí zvýšení kvalifikace, možnosti rychlejšího návratu na původní nebo i vyšší pozici, případně práce na částečný úvazek již při MD/RD. Je zcela na volbě účastnice, v jakém rozsahu se bude nabízených aktivit projektu účastnit a jak nabitě zkušenosti zužitkuje.

K dispozici je široká nabídka odborných teoretických i praktických kurzů, vedených zkušenými lektory z různých oblastí zdravotnictví. Pro praktický nácvik je k dispozici přístrojové i materiální vybavení jako jsou modely pro KPR, zavádění žilních vstupů, katetrizaci močového měchýře, model jícnu, cvičný defibrilátor, bioimpedanční váha, headsety pro kurzy s využitím virtuální reality atd. Dále je možné využít českou i zahraniční odbornou literaturu, předplatné na kongresy, konference či sympózia nebo i on-line přístup k odborným zdravotnickým časopisům.

Nabídka kurzů (viz níže) se v budoucnu bude dále rozšiřovat.

Kurzy probíhají ve dvou formách, a to on-line nebo prezenčně v prostorách Úřadu práce v Hradci Králové (Wonkova ul.). Zde je zdarma k dispozici Dětský koutek, ve kterém mohou účastnice během vzdělávání využít službu hlídání dětí proškolenými pečovatelkami. Část kurzů se také koná v prostorách Fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Celý projekt potrvá minimálně do konce roku 2022, jednotlivé kurzy se pravidelně opakují v cca 5 měsíčních cyklech. Zájemkyně si tak mohou účast rozvrhnout na delší časové období. Konkrétní informace stran harmonogramu jednotlivých kurzů, aktuality a přihlašování na kurzy jsou k dispozici na stránkách www.rg.rycon.cz/zdravotnictvi/, event. je možné kontaktovat projektovou manažerku projektu paní Janu Marešovou (email: maresova@rycon.cz, tel. 775 714 226).

Jednou z účastnic vzdělávacích kurzů je zdravotní sestra paní Darina Víšková, DiS., které jsme položili několik otázek.

Jak jste se o projektu dozvěděla? „O projektu jsem se dozvěděla zcela náhodou od kamarádky, která absolvovala kurz týkající se bossingu a mobbingu. O kurzu mluvila velmi pěkně, což mě zaujalo, a proto jsem se přihlásila také.“

Praktické kurzy a nácviky

- Nácvik specifických situací za použití virtuální reality (např. akutní stavy a péče o pacienta na JIP)
- KPR dospělých
- KPR dětí (MUDr. Michala Kněžková)
- Kanylace periferních žil, odběr krve, péče o žilní vstupy
- Příprava a podání transfúzních přípravků
- Katetrizace močového měchýře u muže, intermitentní katetrizace
- ARIP specializace pro sestry
- Péče o dýchací cesty, oxygenoterapie
- Ošetřovatelská péče o chronické rány a defekty
- Prevence a léčba dekubitů, plenková dermatitida
- Endoskopický kurz
- Podpurná paliativní péče
- Bazální stimulace
- Péče o malé děti, léčba dětských nemocí
- Komplexní péče o i.v. vstupy v pediatrii a neonatologii

Teoretické kurzy, přednášky

- Výživa a poruchy příjmu potravy (obezita, anorexie, bulimie)
- Problematika bossingu a mobbingu
- Syndrom vyhoření
- Obtížná komunikace s pacientem, sebeobrana ve verbální i fyzické rovině
- Řešení stresových a stresujících situací, konflikt s pacientem
- Ergonomie v práci sestry
- Provázení umírajících
- Právní aspekty práce lékaře
- Farmacie 21. století
- Kurzy informačních technologií (základy práce s MS Office, kybernetická bezpečnost)

Co Vás na projektu nejvíce zaujalo? „V první řadě to byla možnost být v kontaktu s lidmi ze zdravotnického prostředí, i když z různých oblastí. Dále pak možnost zlepšit si své znalosti a uvědomit si nové souvislosti týkající se nejen mého oboru, ale zdravotnictví obecně. Velkou výhodou jsou praktické nácviky. Na rodičovské jsem již čtvrtým rokem a zejména v praktických dovednostech jsem si již nebyla moc jistá. V neposlední řadě se těším na kurzy ze zdravotnického prostředí s využitím virtuální reality.“

Co Vám kurzy přinesly? „Ve zkratce: nové kontakty, nové poznatky a dovednosti, odvahu vyzkoušet si věci, na které bych si dříve netroufla. Navíc mi bylo umožněno vykonat zkoušku a získat certifikát Lektora dalšího vzdělávání. Chtěla bych se totiž ještě při rodičovské věnovat výuce poskytování první pomoci dětem.“

Bylo pro Vás absolvování kurzů časově náročné, zejména s ohledem na děti? „Časové náročnosti jsem se zprvu opravdu bála. Velmi mi však pomohla nabídka hlídání dětí v Dětském koutku a ochota realizačního týmu při rozvržení kurzů dle mých možností. Navíc, harmonogram nabízených kurzů je poměrně široký a kurzy je možné absolvovat v libovolném sledu podle mého zájmu a času.“

Máte v plánu zúčastnit se i dalších kurzů? „Určitě ano. Chtěla bych absolvovat některé přednáškové lekce, ale zejména mě zajímá praktická část. Jak sem již uvedla, velmi se těším na možnost vyzkoušet si práci na různých simulátorech nebo virtuální realitu ve zdravotnickém prostředí. S tím jsem se doposud nikdy nesetkala a očekávám, že si takto budu moci vyzkoušet věci, ke kterým bych se jinak nedostala.“

Doporučila byste kurzy dalším maminkám? „S ohledem na to, co kurzy nabízejí, si myslím, že jejich absolvování mohou účastnice, bez ohledu na svoji zdravotnickou odbornost, pouze získat. Všechny kurzy, které jsem absolvovala, byly profesionálně vedené a mohu říct, že jsem si z nich opravdu něco odnesla. Takže ano, doporučila bych je všem.“

Paralelně s výše uvedeným projektem realizuje RG RYCON z.s. i další podobný projekt s názvem **Nové výzvy na trhu práce – příležitost pro ženy**. Ten je obecně určen širšímu spektru účastnic (tedy nejen ze zdravotnictví)

a jeho cílem je zvýšit znalosti maminek na MD/RD v oblasti informačních technologií, naučit je pracovat s grafickými programy, umožnit jim vyzkoušet si v praktické dílně práci například s 3D tiskárnou, digitálním vyšívacím strojem, termolísem nebo řezacím plotrem. I v tomto projektu mají maminky možnost rozšířit si obzor a kvalifikaci v tzv. soft skills.

Bližší informace o tomto projektu lze nalézt na www.rg-rycon.cz/technika/. Všechny kurzy tohoto projektu absolvovala například paní Jana Marešová, která uvádí: „Na konci rodičovské jsem se postupně účastnila všech kurzů, což hodnotím jako velice přínosné a nakonec mi byla nabídnuta možnost, abych se sama zapojila do projektového týmu a podílela se na realizaci obou projektů. To jsem s radostí přijala.“

Přestože je problém pay-gapu mezi muži a ženami ve zdravotnictví globálním problémem s mnoha úskalími, věříme, že výše uvedené projekty mají potenciál tuto diskrepanci zmírnit. Je v nich vše potřebné z pohledu teoretické přípravy i materiálního vybavení. Pokud se navíc v průběhu realizace projektu naskytne další možnosti podpory maminek na MD/RD, rozhodně se jim nikdo nebude bránit. Zbývá už jen jediné – aktivní maminky, které se nebojí nových příležitostí.

PhDr. Yvonna Ronzová, vedoucí projektu

Fotografie: ilustrační fotografie pořízené s laskavým svolením vedení SZŠ a VOŠ v Hradci Králové

Kam za kulturou v Hradci Králové

	<p>6. 10.–16. 11. 2021 Zdeněk Šindlar – Obrazy/grafika</p>
	<p>do 7. 11. 2021 Rudolf II. Umění pro císaře do 6. 11. 2021 Císař umění – práce současných autorů inspirované dobou Rudolfa II. do 31. 12. 2021 Komenský v komiksu: kreslený život „Učitele národů“</p>
	<p>do 28. 11. 2021 Yes No Yes – Ateliér video ft. Martin Mazanec & Jan Šrámek do 28. 11. 2021 Bronislava Orlická – A hoře rozpustí se – práce v dialogu s dílem Jana Zrzavého 1. 10.–27. 2. 2022 Originál? Umění napodobit umění – fenomén originálu uměleckého díla a jeho nejrůznější napodobeniny až po záměrná falza</p>

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

Vážení čtenáři časopisu SCAN, předjímat budoucnost je vždy ošidné. Nikoho by nenašlo ještě před dvěma roky, kolik nových slov, široké veřejnosti do té doby neznámých, se bude den co den tak moc citovat v médiích. Incidence, reprodukční číslo, „promořenost“ aj. A vidíte, najednou lidé nejenom citují tyto odborné termíny, ale dokonce mnozí se přes noc rázem stali „fundovanými“ epidemiology. Zajímalo by mě, jestli se třeba zrovna na lékařských fakultách nezvýšil zájem o tento obor. Ale asi ne, medicí v tomto stádiu studia se rozhodují o své budoucnosti určitě racionálně. To jen noví amatérští epidemiologové znají vše a všem dokážou sdělit emotivně své názory a přesvědčení.

Ale dost těchto úvah. Chci tentokrát s opravdovým přesvědčením vyjádřit svůj nezdravý optimismus, že tentokrát už směřujeme k normálu. Do času, kdy múzy přestanou mlčet v koncertních sálech a na jevištích divadel. Kdy bude znít živá hudba po celou koncertní sezónu a sály budou plné. **Protože bez hudby to nejde!** V době, kdy čtete tento článek má už Filharmonie Hradec Králové za sebou zahajovací koncert. A před plným sálem. Jedním slovem sukces. A velký. Inu, co čekat, když se hraje v první půli Dvořákova Novosvětská a ve druhé půli pak takoví velikáni jako Leonard Bernstein a George Gershwin. Posluchače pak zcela oslnila skladba Michaela Daughertyho „Zvedněte střechu“. Je to koncert pro tympány a orchestr, kdy sestava tympánů vyluzuje nejenom rytmus, ale i melodii. Vše v temperamentních hudebních vyjádřeních celého velkého symfonického orchestru. To se musí vidět a slyšet!

Pro své návštěvníky však Filharmonie připravila celou řadu dalších krásných koncertů.

Pravda, trochu nám ještě situaci znepříjemňuje nyní zcela už běžná procedura při vstupu téměř kamkoliv. To jest prokázat se očkováním nebo čerstvým testem. Pro toho, kdo nic takového nemá při sobě, jsou připraveny

při vstupu testovací sady. A každý si může provést test přímo na místě. Není to zrovna noblesní vstup do budovy, ale zorganizováno to je dobře a zdržení je minimální. A jde nám přece o zdraví.

Budeme rádi, když zrovna zdravotnické obci nabídneme poslech kvalitní hudby a zaslouženou duševní relaxaci po těžké práci. Bylo to řečeno už mnohokrát. Právě v nedávné době museli zdravotníci v celé sféře zdravotnictví řešit pomoc potřebným. Za cenu osobního nasazení. Museli překonat mnohá systémová organizační selhání, museli překonat stres, únavu a pochopitelné obavy o své zdraví a zdraví svých blízkých. Za to všem patří velký dík. A je to potřeba stále opakovat. Neboť lidé rychle zapomínají.

Jak jsem již v minulém čísle psal, že „každý jednotlivec i kolektiv by měl učinit vše potřebné všude tam, kam až může dosáhnout“. A Filharmonie Hradec Králové může dosáhnout jen k tomu, aby nabídla posluchačům kvalitní hudbu a příjemné prožitky. Tak vzhůru do sálu Filharmonie Hradec Králové!

Věřím, že jsme ve své 44. sezóně zajímavý, hodnotný a líbivý program a snad potěší všechny budoucí návštěvníky. Věřím také, že všechny plánované koncerty a představení budou opravdu odehrány v sále Filharmonie před posluchači. Dovolujeme si také upozornit, že jsme pro všechny, kteří se zajímají o dění v naší Filharmonii, můžete si otevřít odkaz „Filharmonie otevřená dokořán“ (www.filharmoniedokoran.cz). Odkaz je umístěn i na základním webu www.fhk.cz. Zde se dozvíte vše o tom, co jsme dělali v době koronavirové krize, co jsme připravovali a co aktuálně připravujeme. Jsou zde i odkazy na naše nahrávky. Máte také možnost projít se virtuálně budovou a koncertním sálem, kde jste toho tolik zažili s krásnou hudbou.

Filharmonie je pro vás takto otevřena on-line. Chceme být se svými posluchači společně v každém čase.

Vstupenky na koncerty je možné zakoupit osobně na pokladně ve foyer FHK. Prodej probíhá i on-line přes portál www.hkpoint.cz. Jakékoliv informace je možné získat na níže uvedených kontaktech:

Filharmonie Hradec Králové o.p.s.
Eliščino nábřeží 777, 500 03 Hradec Králové,
tel.: 495 211 375, 495 211 491, 495 221 901
e-mail: fhk@fhk.cz, www.fhk.cz
Mnoho krásných chvil s hudbou Vám přeje

Celou programovou brožuru je možné si stáhnout na:

Ing. Luboš Janhuba, předseda správní rady Filharmonie Hradec Králové

KONCERTY A PŘEDSTAVENÍ V SÁLE FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

(Možná) je to Bach...!

Neděle 10. 10. 2021, 17:00 hod., Abonentní řada STRÍBRNÁ, Jaroslav Tůma – varhany

Slavnostní koncert – Dvořák

Čtvrtek 28. 10. 2021, 18:00 hod., Jan Fišer – housle, Filharmonie Hradec Králové, Kaspar Zehnder – dirigent

Pravda, láska a víra hudbou

Úterý 2. 11. 2021 19:30 hod., Koncert je součástí Hradeckého memoriálu 2021

Polská hudební skupina Raz, Dwa, Trzy a Filharmonie Hradec Králové společně Rock, folk, Hubert Kowalski – dirigent

Carolin Widmann hraje Jörga Widmanna

Čtvrtek 4. 11. 2021, 19:30 hod., Hudební fórum Hradec Králové, Abonentní řada BÍLÁ

Carolin Widmann – housle, Daniel Wiesner – klavír, Janáčkova filharmonie Ostrava, Kaspar Zehnder – dirigent

Děvčátko se sirkami

Neděle 11. 11. 2021, 20:00 hod., Hudební fórum Hradec Králové, abonentní řada BÍLÁ

Martinů Voices, Orchestr Berg, Lukáš Vasilek – dirigent a sbormistr

Colin Currie

Úterý 16. 11. 2021, 20:00 hod., Hudební fórum Hradec Králové, Colin Currie – bicí nástroje, Filharmonie Hradec Králové, Kaspar Zehnder – dirigent

Messa di gloria

Středa 20. 11. 2021, 19:30 hod., Abonentní řada ČERVENÁ

Isabel Seebacher – soprán, Anna Haase – mezzosoprán, Timothy Richards – tenor, Dragutin Matić – baryton, Chor der Marktkirche Wiesbaden, Filharmonie Hradec Králové, Thomas J. Frank – dirigent a sbormistr

Netopýr

Neděle 21. 11. 2021, 19:00 hod., Johann Strauss ml. – Netopýr, Divadlo F. X. Šaldy Liberec, Martin Otava – režie, Miriam Němcová – dirigentka

Rocksymphony II

Čtvrtek 25. 11. 2021, 19:30 hod., Abonentní řada MODRÁ, nejlepší rockeři hrají největší hity rocku v nových aranžích od Aleše Pavlorka a Viktora Kozánka. Sabina Křováková – vítězka soutěže Česko Slovenská Superstar 2013, Miro Šmajda – finalista soutěže Česko Slovenská Superstar 2009, Jakub Moulis – finalista třetí řady The Voice Česko Slovensko 2019, Rocková kapela: David Uher – sólová kytara, Karel Pevný – baskytara, Richard Mlynář – klávesy, Jan Sedlář – bicí, Filharmonie Hradec Králové, Viktor Kozánek – dirigent

Moře krásy

Čtvrtek 2. 12. 2021, 19:30 hod., Abonentní řada ŽLUTÁ, Ivan Klánský – klavír, Filharmonie Hradec Králové, Petr Altrichter – dirigent

Závěrečný koncert dirigentských kurzů

Čtvrtek 9. 12. 2021, 19:30 hod., Felix Kehr – klavír, Filharmonie Hradec Králové, dirigují studenti Hochschule für Musik Franz Liszt Weimar

Hradištan & Jiří Pavlica

Pondělí 9. 12. 2021, 19:30 hod., Mimořádný koncert

Swingové Vánoce evropských národů

Sobota 18. 12. 2021, 16:00 hod., Abonentní řada ORANŽOVÁ, České a evropské koledy v aranžmá Radka Škeříka, Milana Svobody a Václava Hybše. Radek Škeřík – moderátor, CARMINA – Rychnovský dětský sbor, Karel Štrégl – sbormistr, Mladý týništský big band, Pavel Plašil – dirigent

Malý Silvestr

Čtvrtek 30. 12. 2021, 18:00 hod., Klasické operetní melodie, Michal Bragagnolo – tenor, Filharmonie Hradec Králové, Miriam Němcová – dirigentka

Silvestrovský koncert

Pátek 31. 12. 2021, 15:00 hod., Klasické operetní, Monika Sommerová – soprán, Michal Bragagnolo – tenor, Filharmonie Hradec Králové, Miriam Němcová – dirigentka

Zdeněk Merta 70 – Century Dance

Středa 19. 1. 2022 19:30 hod., Abonentní řada MODRÁ, Tance století a další skladby od světově nejhranějšího českého autora populární hudby, Zora Jandová – zpěv, Ester Mertová – zpěv, Zdeněk Merta – zpěv a klavír, Klára Gibišová – klavír, Ondřej Jurčeka – trubky, křídlovka, kornet, Filharmonie Hradec Králové, Dan Kalousek – dirigent

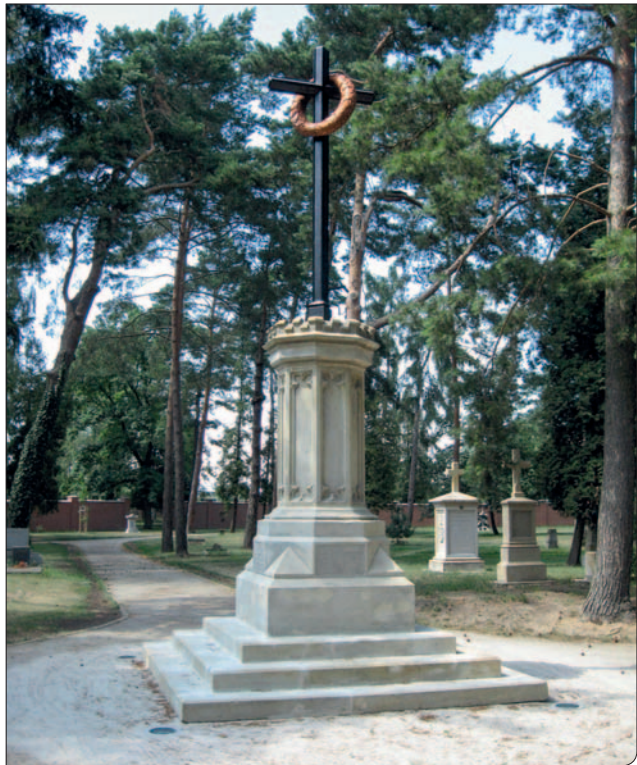
Vojákům kráčela v patách cholera

aneb Dopady války v roce 1866 na obyvatele Královéhradecka

Bitvě u Hradce Králové z 3. července 1866 již tradičně náleží status druhé největší bitvy 19. století po tzv. bitvě národů u Lipska z roku 1813, což z ní patrně činí i jeden z největších konfliktů, které se kdy odehrály na českém území. Tomu odpovídaly také ztráty, kterých bojující armády během oněch sedmi týdnů vojenského tažení doznaly. Třebaže je těžké oběti s ohledem na limity dobové evidence přesně vyčíslit, jednalo se o tisíce vojáků. Na straně pruské královské armády padlo v bojích v létě roku 1866 téměř 4 500 mužů, rakouská císařská armáda ztratila cca 10 400 mužů, v řadách saské královské armády ztráty na padlých čítaly cca 1 500 mužů. Nebyly to však ztráty konečné. Události prusko-rakouské války jsou v dosavadním dějepiscetví nazírány téměř výhradně optikou vojenskou, přičemž se zapomíná, že bojové operace dolehly těžce i na bedra civilního obyvatelstva, a to včetně obětí na životech. Nejde však jen o oběti v důsledku bojových střetů. V patách vojáků totiž kráčel další nepřítel, který si taktéž vybíral daň na životech, aniž by rozlišoval vojáky a civilisty. Tím nepřitelem byla epidemie cholery, kterou do českých zemí zavlekla pruská armáda. O jejím průběhu pak přinášejí svědectví i různé vzpomínky pamětníků z Královéhradecka.

Pomník Barbory Michálkové, zemřelá 9. 10. 1866, na hřbitově U Zámečku na Novém Hradci Králové (Komitét 1866)

Pomník připomínající vojáky, zemřelé na utržená zranění v královéhradecké pevnosti, věnovaný královéhradeckými dámami na vojenském hřbitově v Hradci Králové na Pouchově (Komitét 1866)

Krajina po bitvě

Tento vývoj může být jen stěží překvapivý. Stačí si představit, jak vypadala krajina po bitvě, o čemž barvitě vypovídají vzpomínky současníků: „Po válce rozhostilo se po krajině zdejší pusté ticho. Umrlčí zápach, pole zpustošené, zem podobná mlatu, vesnice pobořené a prázdné, stavení spálená, ovocné stromy vysekány a od kulí dělových rozstříleny...“, napsal učitel Josef Hlavatý na stránkách školní kroniky obce Chlum. Další ze současníků, Antonín Čerych načrtl na stránkách nechanické pamětní knihy tento obraz: „Dne 4. července bylo teprve možno ohlédnouti se na bojiště, jestli nějaké raněné venku ostali. Prohlédnutí toto bylo však hrozné. Tu bylo viděti, že teprve malá část, toliko Prusi, snešení jsou, Rakušané a Sasi ještě venku v širém poli ležejí. První okamžiky [ve smyslu pohledy] na toto hrozné dílo zeslabilo skutečně i toho nejsilnějšího člověka. Ty nářky a zdvihání rukou od raněných bylo nesnesitelné, v hladu a v krvi mezi mrtvými leželi na poli v blátě bez všeho ošetření, počali se teprv snášeti do obcí nejbližších, tu však se nedostávalo potahů, poněvadž rolníci s koňmi dílem na příprěžích a dílem ještě na útěku byli, nemohli tedy po bitvě první den všechny raněné náležitě odvézti a odváželi tyto chudáky ještě čtvrtý den po bitvě, hlady již na polou [sic!] umořené, z bojiště. [...] Nyní však teprve, když raněné žádné na poli nebyli, nastala práce zakopávání mrtvých. Prusové odvezli své mrtvé z bo-

Unikátní dobové fotografie z roku 1866, zachycující pruský lazaret (MVC HK)

jiště hned mezi bitvou a nápotom vzali svůj hrobnický sbor k posluhování lazaretu a rakouské a saské mrtvé, jakožto i veškeré koňstvo, nechali na bojišti ležeti.“

Pochovávaní mrtvol trvalo řadu dní. Nedostávalo se potahů, neboť sedláci byli dílem vázání příprčemi pro armádu, dílem na útěku ze strachu, že budou odvedeni do řad nepřátelské armády. Za horkých červencových dnů mrtvoly rychle podléhaly rozkladu a nebezpečí s tím spojeným si byli Prusové, na jejichž bedrech spočinul úkol situaci řešit, vědomi. Na pohřbívání padlých mužů i zvířat se proto museli podílet všichni, kdo v okolních obcích zůstali, včetně žen. „Kromě toho rozšiřoval se po krajině zdejší nesnesitelný puch z hnijících mrtvol. Byliť sem posíláni lidé z cizích dalekých vesnic ku zahrabávání, poněvadž domácí nemohli zahrabati těch tisíců mrtvol. Zahrabávání trvalo přes osm dní. Však ještě po dlouhém čase nalézány jsou mrtvoly vyoraním neb zahrabáním od psů atd., aniť Prusové své mrtvé hned po válce bezprostředně do brázd, do příkopů naházeli, a jen hlínu na ně nahrnuli,“ čteme v pamětní knize školy na Chlumu. Jen v lese Svíbu mezi obcemi Čistěves a Máslojedy, kde se odehrály jedny z nejtvrděších bojů, prý trvalo osmnáct dní, než byly poslední mrtvoly pohřbeny. A přesto ještě příští jaro se nacházela další těla. Máslojedský sedlák Josef Volf, který zažil válku jako malý chlapec, vzpomínal, že „také zdechliny koní byly delší čas na bojišti nezakopané a byly namnoze velmi naběhlé.“ Tyto koňské hroby byly podle Volfova svědectví v následujícím roce znovu otevírány, koňské ostatky byly vyzdvíženy, kosti očištěny od zbytků masa a prodávány

do továren k výrobě spodia, tedy živočišného uhlí vyrobeného karbonizací odtučněných kostí, které se následně využívalo k výrobě barviv a k odbarvování rafinádních štáv v cukrovarech. Josef Volf také vzpomínal na to, jak z šachtových hrobů na bojišti sákla ještě několik let po válce zelenavě-růžová mastná tekutina, a když na jaře čerstvé hroby slehly, vyčnívala z nich tu a tam končetina a šířil se odtud zápach.

Lazarety

Nelehkou povinností, které se museli obyvatelé v okolí bojiště ujmout, byla také péče o raněné a výpomoc v improvizovaných lazaretech. Ty byly zřizovány, kde se jen dalo, kostely a farami počínaje, přes školní budovy až po soukromá stavení. V pamětech Josefa Košťála z Rozběřic se dozvídáme, že v obci bylo „vtěsnáno kol 1200 raněných do stavení i stodol“, přičemž úmrtnost byla vysoká, amputace časté a lékařů byl nedostatek. Podobně vypadala situace podle vzpomínek Josefa Volfa také v Máslojedech, kde se operace raněných odehrávaly mimo jiné i v jejich rodinném statku, přičemž až „po několika dnech po bitvě postaveny byly od Prusů dva velké plátěné stany... Sem byli sneseni všichni těžce ranění vojíní, a zde pak byly konány všechny operace. Jak jsem se později dozvěděl, velké procento amputovaných vojínů tehdež umíralo. Mrtvoly, následkem poranění zemřelé, pohřbívány byly od civilních osob často na poli za stavením, v němž vojín zemřel, avšak většina jich pohřbena byla u sochy Matky boží, a nejvíce pohromadě jich pohřbeno jest – říkalo se ve vsi 64 muži – na obecní zahradě proti usedlosti č. 49“.

Epidemie

Epidemie cholery však nebyla výlučně českou událostí, spjatou s válečným děním, třebaže koncentrace raněných a zemřelých v teplém létě (resp. hygienické podmínky z této situace vyplývající) šíření nemoci velmi napomohly. Ve skutečnosti se však v roce 1866 jednalo o celosvětovou pandemii, jež vypukla o tři roky dříve v Indii a šířila se dál. Ostatně nebyla to ani první zkušenost obyvatel Čech a Moravy s touto nemocí, cholera české země zasáhla již v letech 1830–1831, 1836 a 1849. Přes velký odborný zájem však soudobá medicína ještě neznala původce onemocnění, což samozřejmě limitovalo poznání jejího šíření a konečně i léčby. Situaci nadto v roce 1866 komplikovala skutečnost, že mezi vojskem (a následně i civilním obyvatelstvem) se šířily také další choroby. Např.

Dobové vyobrazení Úvozu mrtvých mezi obcemi Chlum a Rozběřice po bitvě u Hradce (MVC HK)

Nápisová deska Františky Tiché, zesnulé 2. 8. 1866, na zdi hořického kostela (Komitét 1866)

tyfus si údajně vyžádal v řadách rakouské armády více zemřelých, než sama cholera. Obyvatelstvo tak bylo odkázáno především na „babské rady“. Většinově se soudilo, že se onemocnění šíří vzduchem. „Povětrí bylo za pár dnů velmi nakažené. Výpary a hniloba padlých povětří otravovala, protože nebylo divu, že později cholera povstala,“ je psáno v jedněch soudobých vzpomínkách. Také v pamětní knize obce Rozběřice na Královéhradecku stojí, že „... všude plno nabubřelých mrtvol, do kterých sálalo červencové slunce, takže vzduch byl plný zapáchajících výparů, vše v polích hnulo zbrocenou lidskou a zvířecí krví. V obci na cholera zemřeli v cihelně čtyři členové rodiny Kučerovy.“

První případ onemocnění cholerou byl zaznamenán v Litomyšli dne 9. července 1866 a následně nechalo velení pruské okupační armády zřídit cholerové baráky v obcích Rosnice a Stěžery u Hradce Králové. Zmíněný Josef Košťál zapsal, že cholera se nejprve objevila v obcích zpustošených válkou a odtud se šířila dále. V Rozběřicích si pak epidemie vyžádala několik životů v řadách dospělých i dětí, nešetřila samozřejmě ani raněné v lazaretech. Pohřby byly v takových případech ještě smutnější, než kdy jindy, vzpomínal Košťál. Odehrávaly se bez zvonění, průvodu i kněze, a mrtvolky byly v narychlo zhotovených rakvích odváženy na hřbitov. Košťál připojil ke svým vzpomínkám historku, jak jedné z obyvatel vsi zemřel v noci na cholera manžel. Manželka ze strachu před onemocněním vynesla peřiny ven pod strom a společně s dětmi zde přespala. Bohužel to nepomohlo, dotyčná zemřela a brzy ji následovalo i nejmenší dítě. Josef Košťál zde mimoděk dokládá, jak se lidé snažili choleře čelit, např. požíváním cibule a česneku. Naopak Prusové prý hledali pomoc ve vínu a rumu, případně v tabáku. „Když se objevila cholera,“ vzpomínal Košťál, „radilo se každému, aby kouřil, že tím zažene nemoc. Mnozí – dříve nekuřáci – koupili si dýmky a kouřili, co tam, to tam. Přímhouřeno též oko, když si mládež »zapálila«; vždyť to bylo proti choleře.“ Jiní sousedé se cholery tak báli, že vesnici raději opustili. Ne vždy však měli štěstí. Jedna z obyvatelk Rozběřic sice odešla do vzdálené vsi k přátelům, ale nemoc ji dostihla i tam. Ještě s odstupem let se Josef Košťál podívoval, že jeho rodinu cholera minula, třebaže pomáhali při pohřbech a podobně. Usuzoval, že tomu bylo díky střídavému životu, který vedli.

Již jmenovaný Josef Volf z Máslojed vzpomínal, že „ačkoliv zápach z mrtvol v lese Svibu byl hrozný, ušetřena byla obec naše od epidemické choroby. Toliko jediný muž, lesní hlídač Stříbrný, zemřel cholerou. V sousedních vsích na bojišti od nás na jih položených, si cholera vyžádala četné oběti. Tu a tam celá rodina vymřela. V celých Čechách onemocnělo 67 000 lidí cholerou, z nich polovina zemřela. Také mezi pruským vojskem epidemie cholerová řádila a proto také Prusové brzy Čechy vyklidili.“ Velmi emotivní je pak podnes vzpomínka, kterou věnoval těmto smutným časům spisovatel Ignát Herrmann, který válečný čas roku 1866 prožil jako chlapec spolu s rodinou v královéhradecké pevnosti. „Byla sice skončena válka, ale už vystávala nad postiženým krajem nová příšera, stejně děsivá. Vzduch byl naplněn miasmy, tisíce mrtvol, hnijících pod tenkým přikrovem prsti, a tisíce zdechlin koňských: šachty, do nichž bylo pohřbeno po padesáti, stu mrtvol – vše to dýchalo otravným dechem, ke Hradci se blížil mor – cholera.“ A v první polovině srpna roku 1866 se smrt dotkla i rodiny Herrmannových, když na úplavici zemřel Ignátův mladší bratr: „Mladší bratřík můj, devítiletý Jeník, dítě předobré, pilný žáček a čtenář neúnavný, jehož jediným potěšením byla kniha, společníček můj věrný a upřímný, schopnostmi i pílí nade mne vynikající, povaha nad svůj věk vyspělá, vážná – dobrý ten chlapec onemocněl a po pětidenním utrpení z jitra 19. srpna skončil. Pověděli mi později, že v posledních okamžicích před smrtí volal po mně [...] A nezbudili mne, abych jej byl mohl posledně políbit, obejmout, rozloučiti se s ním... Třicet roků uplynulo od onoho truchlivého jitra, kdy jsem v neskonale bolesti stál nad vychladlou jeho mrtvolou, a zdá se mi, že v okamžicích, kdy na duši padá bezděčný, nevysvětlitelný zármutek, doléhá k sluchu mému nové volání domírajícího dětského hlasu...“ Další vlna pak podle Herrmannova svědectví zasáhla Hradec Králové na podzim: „Tehdáž podobalo se otcovské moje město městu z pohádky, potaženému černým sukem. Nebylo tohoto zjevného znamení na domech, ale smutkem naplněny byly všechny téměř příbytky, pláčem se ozývaly staré domy hradecké a umíráček na věži Sv. Ducha lkal neustále a polední hrana šířila smutek do dalekého okolí, neboť při těch zvucích tetelilo se celé město úzkostí. Nebyloť téměř rodiny, která by nebyla na márách vynášela drahého člena – a byly rodiny, které vymítaly. Tak i Hradec, třeba nedobytý, zaplatil válečnou daň, nejtěžší, nejbolestnější...“

Cholera v Hradci Králové

Udává se, že jako první zemřela v Hradci Králové na cholera dne 11. srpna 1866 pradelna Anna Müllerová. Až takřka po měsíci, 5. září zemřela Terezie Melinová, vdova po obuvníkově. Nejvíce pak podle Domečkových závěrů cholera v Hradci Králové řádila ve dnech 7.–9. října, a to jak mezi civilním obyvatelstvem, tak i vojenskou posádkou. Nejvíce se nemoc šířila na Malém náměstí a na Kavčím plácku. Nemoc přitom zasáhla i vyšší kruhy. Dne 7. října 1866 zemřela švagrová továrníka Václava Františka Červeného Magdalena Pompeová. O tři dny později pak Červeného dceřa Anna a další příbuzná, Anna Kovaříková. Dne 10. října zemřel i továrníkův syn Jan. Smrt se nevyhnula ani rodinám Pospíšilových a Petrofových: 14. září 1866 zemřel Jan Pospíšil, syn tiskaře Ladislava Pospíšila, a 9. října Jan Petrof, otec

Pomník, připomínající mj. gymnaziálního profesora Antonína Reisicha, zemřelého 8. 10. 1866, na hřbitově U Zámečku na Novém Hradci Králové (Komitét 1866)

továrníka Antonína Petrofa. Cholera se také stala osudnou gymnaziálním profesorům Antonínu Reisichovi a Josefu Tesařovi. Nepřekvapí s ohledem na podmínky, že v městském chorobinci, který se stal osudným pradleně Müllerové, zemřelo na cholera 13 osob. Obyvatelé města tak před nemocí utíkali prý víc, než za války před Prusy. V Chrásti, kam přesídlil biskup Karel Hanl i většina kanovníckého sboru, dostihla v prvním srpnovém týdnu cholera kanovníky Josefa Lichtenberga a Josefa Česku. Poslední obětí cholery v Hradci Králové se stala dcera kočího Marie Červená, která nemoci podlehlá 25. října 1866. Podle matriky zemřelých zemřelo v Hradci Králové od 11. srpna do 25. října 1866 celkem 104 osob, z toho 55 mužů a 49 žen. Materiály vojenské provenience pak udávají, že v období 28. června až 26. října 1866 zemřelo 65 osob, z toho 60 vojáků, čtyři muži – civilisté a jedna žena.

V důsledku epidemie cholery zemřelo v druhé polovině roku 1866 v habsburské monarchii odhadem na 120 000 lidí. Z toho 30 000 v Čechách, 50 000 na Moravě, 10 000 v Dolních Rakousích a 30 000 v Uhrách. Zjevně tedy v tomto rozložení vidíme souvislost s pruskou okupací. Zajímavý je počet obětí u samotných Prusů. Byť se jedná pouze o úvahy, neboť pruská strana počet obětí nezveřejnila, odhaduje se, že v Pruském království podleho epidemii ještě více obyvatel, než tomu bylo v lidnatějším Rakouském císařství, nadto zasaženém válčnou kampaní. V rámci pruské armády pak, opět podle odhadů, zemřelo 6 427 vojáků, zatímco v boji či na následky zranění zemřelo 5 235 příslušníků pruské bran-

né moci. Byť je tedy epidemie cholery vedlejším důsledkem prusko-rakouské války, resp. souběžnou, okolnostmi provázanou událostí válečného roku 1866, již současníci zahrnuli oběti cholery mezi oběti války a místa jejich posledního odpočinku jsou tak podnes počítána mezi válečné hroby z „šestašedesáté války“, kterých je na Královéhradecku na pět set. Dvě takové památky se nacházejí na hřbitově na Novém Hradci Králové U Zámečku. Zde najdeme pomník, připomínající osobnost Antonína Reisicha, gymnaziálního profesora v Hradci Králové, který se stal obětí epidemie 8. října 1866. O den později pak ve věku 34 let podlehl nákaze služka Barbora Michálková, která profesora Reisicha ošetřovala. Také její skromný pomník stojí na téměř hřbitově. Další památka se nachází v Hořicích, kde lze ve vnější severní zdi kostela sv. Gotharda nalézt nápisovou desku, připomínající zesnulé manželky místního měšťana Františka Tichého, přičemž druhá z nich, Františka, zemřela na cholera ve věku 37 let již 2. srpna 1866. Na vojenském hřbitově na Hradci Králové na Pouchově pak stojí vedle řady vojenských hrobů z prusko-rakouské války také ústřední pamětní kříž, který roku 1868 věnoval komitét královéhradeckých paní památce rakouských a saských vojáků, kteří zemřeli na svá zranění v královéhradecké nemocnici. Pomník původně stál na provizorním hřbitůvku v dnešních Vonešových sadech u „staré“ nemocnice a na Pouchov byl přesunut spolu s ostatky zemřelých vojáků v polovině 80. let 19. století.

Mgr. Josef Šrámek, Ph.D.

Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Literatura:

- Dohnal, František: *Vojenské zdravotnictví v prusko-rakouské válce roku 1866*. In: Královéhradecko 3. Rok 1866 a česká společnost. Středoevropské, národní a regionální souvislosti. Hradec Králové 2006, s. 107–124.
- Domečka, Ludvík: *Cholera v Hradci Král. r. 1866*. Kraj královéhradecký, 17, 1926, s. 7.
- Dvořák, Jaroslav: *Velké dny hradecké pevnosti za války 1866*. Červený Kostelec 2021.
- Herrmann, Ignát: *V pevnosti. Vzpomínky z roku 1866*. Hradec Králové 1936.
- Kessler, Vojtěch: „S podzimem dostavil se zlý host“. *Cholera ve válečném roce 1866 v pramenech osobní povahy*. In: Opera historica. Časopis pro dějiny raného novověku, 21, 2020, č. 2, s. 247–265.
- Košťál, Josef: *Moje vzpomínky na válku r. 1866*. Praha 1925.
- Svatoňová, Stanislava – Šůla, Jaroslav – Zimmermann, Petr (eds.): *Válka 1866 na Královéhradecku pohledem současníků. Výbor z obecních, farních a školních kronik regionu*, Hradec Králové 1991.
- Šrámek, Josef: „*Nešťastné jsou obce, na jejichž polích krvavé furie války v zkázyplném reji zuřily...*“ *Život na královéhradeckém venkově ve válečném roce 1866*. In: Balcarová, Jitka – Kubů, Eduard – Šouša, Jiří (ed.): *Venkov, rolník a válka v českých zemích a na Slovensku v moderní době*. Praha 2017, s. 189–207.
- Volf, Josef: *Vzpomínky na válku 1866 (Zároveň průvodce po bojišti královéhradeckém)*. Hradec Králové 1934.
- Wondrák, Eduard: *Krev smyly deště. Osudy a utrpení roku 1866*, Hradec Králové 1989.

Východočeský výtvarný salon

V Galerii Na Hradě, v budově Lékařské fakulty v Hradci Králové, se i letos uskutečnil tradiční Východočeský výtvarný salon. Svá aktuální díla zde vystavovalo 52 autorů – členů Unie výtvarných umělců, z. s. Hradec Králové. Zastoupeny byly základní obory – malba, grafika, kresba, sochařství, keramika, umělecká fotografie, kreslený a malovaný humor, sklářská tvorba. Vernisáž i dernisáž výstavy mohla díky příznivému počasí proběhnout v atriu na dvoře budovy. Součástí dernisáže 5. září byl kytarový koncert Jana Matěje Raka.

O světle na konci tunelu

Jak viděli pandemii budoucí výtvarníci – studenti oboru Grafická tvorba – Multimédia Univerzity Hradec Králové?

Výstava, která vznikla ve spolupráci s Katedrou výtvarné kultury Pedagogické fakulty UHK, a sama byla ovlivněna nejtvrďšími protiepidemickými opatřeními. Expozice proto byla nejprve vytvořena ve virtuálním prostoru a je stále k vidění na fakultním youtube kanále a webu UHK.

HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH

Fakultní nemocnice v Hradci Králové

Infekční pavilon

Výstavba nové královéhradecké okresní nemocnice probíhala v meziválečném období ve dvou etapách. K pavilonům, které byly dokončeny v první etapě na jaře 1926, patřil také infekční pavilon. Stejně jako hospodářská budova a prosektura, měla budova infekce samostatný příjezd.

Infekční pavilon byl čtyřdílný se širokými chodbami a vlastním operačním sálem. Nacházela se zde čtyři oddělení se zvláštními vchody pro 40 pacientů, jeden tzv. čistý východ, tři čajové kuchyně, pět koupelen a čtyři telefonní stanice. Pavilon měl rozšířené chodby, které v případě epidemie mohly sloužit pro 32 pacientů. V nástavbě byla operační místnost a tzv. pozorovací místnost. Primářem pro prosekturu a nemoci infekční byl jmenován MUDr. Antonín Fingerland (1900–1999). V roce 1932 bylo infekční oddělení zařazeno

pod internu. Primářem interního oddělení se v roce 1932 stal doc. MUDr. Vladimír Ulrich (1894–1955).

V roce 1942 došlo na území Protektorátu Čechy a Morava k výraznému omezení stavební činnosti. Dnem 30. dubna pozbyly platnosti výjimky vztahující se na všechny druhy staveb dle vládního nařízení (č. 166/1941 Sb. o zákazu staveb). Zastavily se práce i na projektech, které byly dosud označeny jako stavby naléhavé. Tento zákaz postihl přístavbu rozestavěného křídla infekčního pavilonu. Stavební vývoj v areálu královéhradecké nemocnice pokračoval až po skončení války. Přístavba infekčního pavilonu byla posléze dokončena až v roce 1946 pod vedením královéhradeckého architekta Jana Rejchla.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Stavba Okresní nemocnice – celkový pohled na zadní část. Pavilon interny a infekce, 1927, Sbíрка MVČ

Infekční pavilon, 1928, Sbíрка MVČ

Prosektura a infekční pavilon, výřez dobové pohlednice, 30. léta 20. století, Sbíрка MVČ

Současný pohled na původní budovu infekční kliniky

Prof. MUDr. Pravoslav Stránský, CSc.

26. 5. 1940, Rakovník – 1. 9. 2021, Hradec Králové

Mám smutný úkol rozloučit se s profesorem Pravoslavem Stránským, který nás nedávno opustil. Proč právě já? Z lidí fakulturních a nemocničních jsem jej znal asi nejdéle – od začátku šedesátých let minulého století.

V loňském roce připomněl Scan (č. 2/2020) Stránského osmdesáté narozeniny, s gratulacemi jeho profesních kolegů. Připomeňme jen, že prof. Stránský měl nepřetržitou vazbu na naši fakultu po neuvěřitelných 64 let – nejprve jako student (1957–1963) a poté, až do své smrti, jako zaměstnanec, v posledních letech na nižší úvazek. Uvedme jen jeho nejdůležitější funkce: děkan fakulty (1991), předseda Akademického senátu fakulty (1993–1999), předseda Akademického senátu Univerzity Karlovy (1993–1996) a zástupce UK v Radě vysokých škol (od 1997).

A prakticky po celou tuto dobu byl svázán s původně Katedrou fyziky, dnes Ústavem lékařské biofyziky. Pracoval zde již jako student, pod vedením tehdejšího přednosty prof. RNDr. Viléma Santholzera (mimočodem, žáka slavné jaderné fyziky Lise Meitnerové) a hned po promoci roku 1963 pak pokračoval jako asistent. Habilitoval se 1981, profesorem byl jmenován 1993. V letech 1990–2006 byl přednostou ústavu.

Tolik stručně k oficiálním datům a nyní se chci soustředit jen na své vzpomínky příteli na (sit venia verbo) Slávka. Seznámili jsme se někdy kolem roku 1960, kdy se objevil na studentských kolejkách (dnes již neexistujících) v tehdejších Pionýrských, dnes Šimkových sadech. On totiž začal v Hradci studovat jako voják (od roku 1957 na VLA, od roku 1958 VLVDÚ), ale někdy ve 3. ročníku byl propuštěn z vojny (zdravotní důvody – vysoká klenba nožní!?) a pokračo-

val ve studiích jako civilní posluchač. Studijně byl o ročník výše než já. Brzy jsme se spřátelili a měli jsme k sobě blízko. Projevovalo se to například pivními návštěvami restaurace Sport (Grádo) blízko kolejí na Pospíšilově třídě (dnes je tam pošta), společnými nedělními obědy v Grandu, či společným hraním bridže – týdně v klubu v Hradci a občas na turnajích po republice. V roce 1967 mi byl Slávek svědkem na svatbě. Z titulu své profese rád uvedu, že Slávek dělal zkušku z patologické anatomie u profesora Fingerlanda za výbornou.

V 70.–80. letech jsme se trochu vzdálili; já jsem v roce 1976 odešel do Pardubic a Slávek v době 1978–1981 pracoval jako docent lékařské fyziky na Lékařské fakultě Univerzity v Kuvajtu. V roce 1990 jsme se ale opět sešli v Hradci. Ve funkci děkana fakulty mne prof. Stránský kooptoval do svého kolegia jako proděkana pro rozvoj fakulty.

Stýkali jsme se i rodinně; Slávek se v roce 1963 oženil s Helenou, rozenou Kovářovou, takže byli spolu přes 58 let. Byl dobrým otcem Roberta a Heleny.

Co říci závěrem? Profesor Stránský byl vzorem džentlmena, přísným vyžadovatelem přesného plnění úkolů a přitom hodným člověkem.

Slávku, budeš nám chybět!

Ivo Šteiner

Základní a mateřská škola při FN HK

První zářijové dny bývají většinou plné povinností, administrativy, příprav, organizace aktivit nového školního roku a tím možná i stresu. První školní dny jsou ale také neuvěřitelně vzrušující, neboť většina dětí se do školy vrací odpočinuta, pozitivně naladěna, do školy se těší a přichází tam s předsevzetím dosažení školních úspěchů. Některé děti však zahájí školní rok hospitalizací v nemocnici, což pro ně je jistě i psychicky náročné, a je právě na pracovnících nemocniční školy, aby jim tento start připravili co nejpříjemnější a nalažili je na vstřebávání nových vědomostí.

Škola při nemocnici však nepečuje pouze o růst vědomostní úrovně žáků, ale především o navození pocitu bezpečí, pohody a odpoutání se od zdravotních problémů pomocí tvůrčí činnosti. Nabízíme proto malé ohlédnutí za koncem minulého školního roku.

Závěr školního roku 2020/21

Třetí čtvrtletí školního roku bylo prodechnuto tvůrčími činnostmi v Šablon II, v jejichž rámci proběhlo šest projektových dnů. Jaro a Velikonoce byly tématem projektového

dne 1. dubna, na kterém si děti připomněly velikonoční zvyky nejen formou diskuze, čtení textů, zpěvu a poslechu písniček s velikonoční tematikou, ale hlavně vlastními výtvarnými aktivitami a na tomto podkladě byly i vyučovány poznatkům o jarní přírodě v prvouce a přírodovědě.

Na jarní tematiku navazoval 30. dubna projektový den Čarodějnice, při kterém děti zhlédly přiměřeně svému věku ukázky z filmů Malá čarodějnice, Dívka na koštěti a Kladivo na čarodějnice, recitovaly báseň Čarodějka, diskutovaly společně o původním sociálně ochranném a náboženském významu filipojakubské noci a byly jim nabídnuty různé možnosti

ztvárnění čarodějnic – omalovánky, výroba papírových postavíček, loutek z květináče, čarodějnic z březového špalíku, čarodějnic z ubrousku a barevných papírů.

V květnu proběhly další dva projektové dny. Prvním byl Svátek Matek 7. května. Motivace žáků proběhla básní Jaroslava Seiferta: Maminka a básní Jana Čarka: Srdce potěšení. Po rozhovoru o svých maminkách děti vyráběly dárečky pro maminky. Pracovaly s vodovými a temperovými barvami a nalepovaly do obrázku vybarvené květiny a srdíčka, uspořádaly výstavku svých výtvorů, vyhledávaly na internetu

informace o historii oslav Dne matek a přečetly si úryvek z knihy G. Delahaye. Reprodukovaly text a porovnávaly ho s vlastními zkušenostmi. Nakonec luštily křížovky a skryvačky spjaté s tématem tohoto svátku.

Na konci května proběhl projekt Den vody oceán, jehož úvodní motivací bylo předávání mušle v kruhu se zavřenýma očima a za poslechu zvuku oceánu si žáci vizualizovali oceán, jeho vlny, tvory a rostliny. Dále následovalo čtení a všestranný rozbor textu z knihy J. Norrise: Moře a oceány.

Sepětí s přírodou pokračovalo 3. června projektovým dnem Máme rádi zvířata, jež byl zahájen přečtením a rozбором pohádky Boudo, budko a poučením o kamarádké pomoci plynoucí z pohádky. Dále následovala beseda o domácích zvířátkách, o zvířatech v ZOO, kreslení zvířátek, vystřihování a skládání papírového pejska, vytváření ovečky z vaty, vyplňování pracovních listů s tématem zvířat a práce s omalovánkami a vystřihovánkami.

V projektovém dnu Karel IV., konal se 25. června, si děti poslechly melodii z filmu Noc na Karlštejně, seznámily se s jeho životem a dílem a diskutovaly o aspektech, které je zaujaly. Zhlédly kreslený film Karel IV. – Mládí a porovnávaly dětství mladého panovníka ve srovnání s dnešními podmínkami. Prostřednictvím kresleného filmu Karel IV. stavitel se seznámily z významnými architektonickými památkami jeho doby, poté vyplnily zábavný kvíz a hovořily o době rytířské, promítaly si obrázky z této doby a na internetu vyhledávaly informace o rytířské výzbroji a program zakončily výstavkou vlastních výtvarných výtvorů k tématu rytířství a Karel IV.

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

ERASMUS

Díky záštitě výchovně vzdělávacích projektů štedře podporovaných Městem HK se ZŠ MŠ FN HK stala ukázkovou školou a v červnu reprezentovala nejen město Hradec Králové, ale i české školství v rámci projektu ERASMUS – Kulturní dědictví okolo nás. Mobilita byla poslední aktivitou tříletého projektu Heritage around us, financovaného z programu Evropské Unie Erasmus, jíž se účastnilo celkem

5 škol: SP 9 Dzierzoniow, Základní škola Teruel, ZŠ a MŠ při Fakultní nemocnici Hradec Králové, MŠ Shumen a ZŠ Lanškroun na nám. A. Jiráka 139.

Seznámení se s architekturou, výtvarným a hudebním uměním, lidovými zvyky a tradicemi, kulinářskými zvyklostmi a přírodními krásami čtyř evropských států (ČR, Bulharska, Polska a Španělska) a propojení inovativních výchovně vzdělávacích metod umožnilo na základě projektu Kulturní

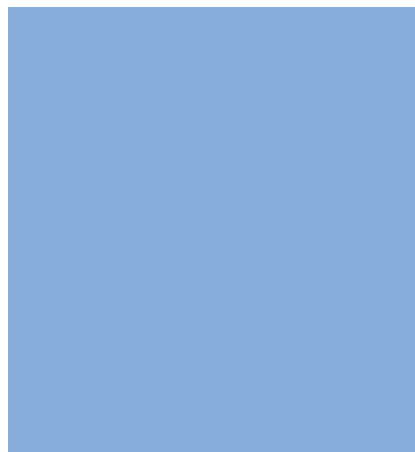
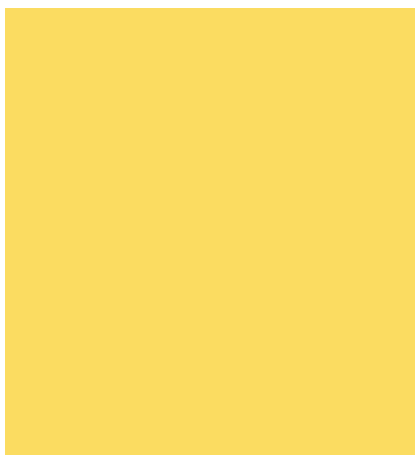
dědictví okolo nás vytvořit synergii při objevování nejhodnotnějších znaků daných kultur a zároveň vyzdvihnout klíčové hodnoty globalizovaného světa – toleranci, respekt a smíření. Sdílení výukových strategií a dokonce i venkovních aktivit formou ICT, rozvíjení klíčových dovedností u žáků, motivace dětí k rozvíjení jazykových znalostí a do-

vedností v praxi, ožívování kulturního povědomí, vlastneckého cítění a národní hrdosti a zároveň úcty k ostatním kulturám – to byly základní cíle tohoto projektu, jež byl v červnu završen výjezdem podpůrných školních skupin daných zemí na mobilitu do Bulharska. Stěžejní aktivity čekaly žáky druhého stupně ve městě jménem Shumen, kde sídlí partnerská mateřská škola Bratří Grimmů. Účastníci měli tu čest oslavit s dětmi 20 let založení jejich školy. Společně s předškoláky čeští a polští studenti a učitelé navštívili také komplex skalních útvarů Madara, považovaných za kolébku prastaré civilizace, místa zapsané na seznamu UNESCO. Zde se všichni společně učili bulharské folklórní písně a tance a užívali si rozmanité výtvarné workshopy zaměřené na lidové umění. Práce s kolegy byla skvělá a obohacující.

Mgr. Blanka Kovandová
Mgr. Dana Morávková

UNIVERZITA KARLOVA
LÉKAŘSKÁ FAKULTA V HRADCI KRÁLOVÉ

NEW MERCH

Oblékní se s fakultou.